

RAPORT

O STANIE I KIERUNKACH
ROZWOJU OŚWIATY

W GMINIE DOLICE

DOLICE 2020

Spis treści:

I. Analiza stanu oświaty w Gminie Dolice w latach 2017 – 2020.

1. Analiza organizacyjna.

- 1) Struktura placówek oświatowych – szkoły;
- 2) Warunki lokalowe w szkołach;
- 3) Struktura placówek oświatowych – placówki, w których realizowane jest wychowanie przedszkolne;
- 4) Struktura placówek oświatowych – liczebność oddziałów w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę;
- 5) Struktura placówek oświatowych – stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę;
- 6) Wyniki kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice;
- 7) Oferta edukacyjna szkół prowadzonych przez Gminę Dolice – realizacja zadań nałożonych na szkoły przez ustawę i przez statuty tych szkół;
- 8) Struktura organizacyjna szkół prowadzonych przez Gminę Dolice a możliwości kształtowania kompetencji kluczowych.

2. Analiza finansowa.

3. Analiza demograficzna.

4. Analiza możliwych rozwiązań.

II. Zmiana struktury placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice.

1. Przekształcenie Szkoły Podstawowej w Dobropolu w szkołę o niepełnej strukturze organizacyjnej (obejmującej oddziały klasy I – III).
2. Likwidacja Szkoły Podstawowej w Sądowie oraz likwidacja Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Sądowie.
3. Przekształcenie Zespołów Wychowania Przedszkolnego w Dobropolu, w Dolicach i w Rzeplinie w oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz utworzenie publicznego przedszkola w Dolicach.
4. Zatrudnienie pracowników Szkoły Podstawowej w Sądowie i Szkoły Podstawowej w Dobropolu w innych szkołach prowadzonych przez Gminę.

III. Kierunki rozwoju oświaty w Gminie Dolice i nowa strategia w zakresie oferty edukacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice.

1. Unowocześnienie oraz dostosowanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i rodziców oraz do reformy systemu edukacji w Polsce – podniesienie jakości kształcenia poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych.
2. Działania podejmowane przez dyrektorów szkół oraz przez nauczycieli.
3. Poszerzenie funkcji opiekuńczo – wychowawczej szkół – poszerzenie zadań świetlicy szkolnej (zajęcia nakierowane na kształtowanie kompetencji kluczowych).
4. Zajęcia dodatkowe w szkołach dla dzieci z terenu Gminy nakierowane na podniesienie wiedzy i umiejętności wymaganych przez podstawę programową, wymagania na egzaminach zewnętrznych oraz na kształtowanie kompetencji kluczowych.
5. Pomoc pedagoga, psychologa i logopedy w każdej szkole.

IV. Podsumowanie.

Raport o stanie i kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice został opracowany w oparciu o dane i informacje przekazane Wójtowi Gminy przez dyrektorów placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice, danych finansowych przekazanych Wójtowi Gminy przez Skarbnika Gminy Dolice oraz na podstawie danych zawartych w Systemie Informacji Oświatowej.

Szczegółowa analiza stanu oświaty w Gminie oraz analiza możliwych rozwiązań i kierunków rozwoju oświaty, została dokonana w oparciu o wymagania i standardy określone przez przepisy prawa oświatowego przywołane w niniejszym Raporcie.

Wszystkie uwagi i wnioski zawarte w niniejszym Raporcie opierają się na dwóch założeniach:

1. podstawowej dla ustawy Prawo oświatowe zasadzie, zgodnie z którą oświata stanowi dobro wspólne całego społeczeństwa;
2. podstawowej dla realizacji zadań samorządu terytorialnego zasadzie, zgodnie z którą zadania publiczne mają być tak wykonywane, aby najpełniej służyły zaspokojeniu potrzeb i słusznym interesów społeczności lokalnej z jednoczesnym gospodarnym i celowym wydatkowaniem środków publicznych na realizację tych zadań.

I. Analiza stanu oświaty w latach 2017 – 2020.

1. Analiza organizacyjna.

1) Struktura placówek oświatowych – szkoły.

W roku szkolnym 2020/2021 Gmina Dolice prowadzi cztery szkoły podstawowe, które zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. 2020 r. poz. 910 z późn. zm.) obejmują swoją strukturą organizacyjną klasy od I do VIII. Są to:

1. Szkoła Podstawowa w Dobropolu Pyrzyckim;
2. Szkoła Podstawowa w Dolicach;
3. Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie;
4. Szkoła Podstawowa w Sądowie.

System szkół prowadzonych przez Gminę Dolice jest określony przez uchwałę nr V/36/19 Rady Gminy Dolice z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie sieci szkół na terenie Gminy Dolice (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego poz. 1633).

Do dnia 31 sierpnia 2017 r. w Gminie Dolice istniało Gimnazjum. W związku z tym, że Gimnazjum funkcjonowało wraz 6 – letnią Szkołą Podstawową w Zespole Szkół, to z dniem 1 września 2017 r. Zespół Szkół został przekształcony z mocy prawa w 8 – letnią Szkołą Podstawową.

Zgodnie z zasadami ustroju szkolnego obowiązującymi od 1 września 2017 r., każda z funkcjonujących obecnie w Gminie szkół podstawowych jest szkołą przeznaczoną dla dzieci zamieszkujących w Gminie w tym samym wieku: 7 – 15 lat. Jednym z założeń reformy systemu oświaty wdrażanej od 1 września 2017 r., jest to, że nowe szkoły podstawowe muszą – co do zasady – obejmować pełną strukturę organizacyjną. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, struktura organizacyjna szkoły podstawowej obejmuje klasy I – VIII. W wyniku reformy systemu oświaty z 2017 r. oraz decyzji podjętych przez władze Gminy w 2017 r., w każdej z czterech szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Dolice istnieją wszystkie oddziały szkoły podstawowej: od klasy I do klasy VIII. Należy w tym miejscu podkreślić, o czym będzie mowa w dalszej części niniejszego opracowania, że istotną cechą struktury placówek oświatowych w Gminie jest to, iż liczebność dzieci w oddziałach tych placówek jest różna w zależności od szkoły. W szkołach w Sądowie i w Dobropolu oddziały szkolne są co do zasady znacząco mniej liczne i obejmują średnio 9 dzieci w oddziale w Sądowie i 12 dzieci w oddziale w Dobropolu. Natomiast w szkołach podstawowych w Dolicach i w Rzeplinie oddziały szkolne i przedszkolne są bardziej liczne i obejmują średnio: 17 dzieci w oddziale w Dolicach oraz 20 dzieci w oddziale w Rzeplinie.

Stan taki rodzi szereg negatywnych skutków wyrażających się w zróżnicowaniu poziomu kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę, przy czym przyczyną tego zróżnicowania jest sama struktura szkół prowadzonych przez Gminę. Chodzi o to, że wbrew powszechnej powtarzanej opinii, niska liczebność dzieci w oddziałach szkoły podstawowej, sama z siebie nie zawsze sprzyja podniesieniu jakości kształcenia. Przeciwnie, często się zdarza, że niska liczebność dzieci w oddziałach obniża wśród dzieci i uczniów skalę współzawodnictwa, wymiany doświadczeń, wiedzy i umiejętności. Ponadto, co do zasady w każdej ze szkół prowadzonych przez Gminę funkcjonuje jeden oddział na tym samym poziomie (jedna klasa I, jedna klasa II...), a to wyklucza współzawodnictwo międzyoddziałowe. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji działań zmierzających do podniesienia jakości poziomu kształcenia jest to, że w dwóch szkołach w Gminie (w Dobropolu i w Sądowie) niektóre zajęcia edukacyjne muszą być realizowane w klasach łączonych. Biorąc pod uwagę wymagania współczesnego systemu ekonomicznego i społecznego, w tym rynku pracy, należy stwierdzić, że nie sprzyja to ani odpowiedniej realizacji procesu dydaktycznego ani procesu wychowawczego. Stan taki, w zestawieniu z wynikami nauczania w szkołach prowadzonych przez Gminę oraz ich ofertą edukacyjną, nie sprzyja należytemu wypełnieniu jednego z podstawowych zaleceń Rady Unii Europejskiej stawianych systemom edukacji w państwach członkowskich. Naczelnym

założeniem tych zaleceń jest to, że „każda osoba ma prawo do dobrej jakości i włączającego kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą jej w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy (Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018/C 189/01).

Należy zwrócić uwagę również na to, że reforma systemu oświaty przeprowadzana od 1 września 2017 r. spowodowała między innymi to, że w każdej szkole podstawowej muszą być realizowane zajęcia edukacyjne obejmujące również takie przedmioty jak biologia, fizyka, chemia, czyli te, które dotychczas były realizowane tylko w gimnazjach. Zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2017 r. poz. 396) oraz rozporządzeniem MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2019 r. poz. 639), tygodniowe wymiary tych zajęć są stosunkowo niewielkie (średnio 2 godziny tygodniowo dla każdego z tych zajęć edukacyjnych). W systemie, w którym, w każdej ze szkół istnieje po jednym oddziale na określonym poziomie, nauczyciele np. zajęć edukacyjnych z fizyki, mają w danej szkole po 4 godziny tygodniowo. Stan taki nie sprzyja odpowiednio wysokiemu zaangażowaniu nauczycieli w działania mające na celu podniesienie jakości kształcenia w danej szkole. Na problem ten zwracają uwagę sami dyrektorzy placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice, o czym będzie mowa w dalszej części niniejszego Raportu.

2) Warunki lokalowe w szkołach

Stan infrastruktury szkolnej oraz warunków lokalowych w każdej ze szkół określili dyrektorzy szkół w informacji przesłanej Wójtowi Gminy Dolice we wrześniu 2020 r. Dokonując analizy warunków lokalowych w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice należy w szczególności zwracać uwagę na to, czy warunki te pozwalają na:

1. pobyt uczniów w szkole w warunkach określonych przez przepisy o bezpieczeństwie i higienie w szkołach publicznych i niepublicznych oraz przez przepisy higieniczno – sanitarne;
2. realizację przepisów o podstawie programowej, w tym, czy warunki w szkole spełniają wymagania określone jako warunki realizacji określonych zajęć edukacyjnych;
3. realizację zadań szkoły określonych w art. 1 ustawy Prawo oświatowe, w przepisach o podstawie programowej oraz w przepisach statutu szkoły.

Poniższa tabela określa to, czy szkoła spełnia minimalne warunki lokalowe do realizacji zadań szkoły:

Szkoła	Ilość sal lekcyjnych	Ilość oddziałów w szkole (wraz z oddziałami przedszkolnymi)	Świetlica	Sala gimnastyczna (i inne sale do ćwiczeń)	Stołówka
Szkoła Podstawowa w Dobropolu	8	10	Brak wyodrębnionego pomieszczenia (w tej samej sali odbywają się zajęcia opieki świetlicowej i zajęcia komputerowe)	Tak	Nie ma wyodrębnionego pomieszczenia na stołówkę
Szkoła Podstawowa w Dolicach	24 (łącznie w 3 budynkach)	14	Tak w budynku przy ul. Ogrodowej i przy ul. Pyrzyckiej; Brak w budynku przy ul. Wiejskiej	Tak (w budynku przy ul. Ogrodowej znajduje się sala gimnastyczna o powierzchni 580 m ²) oraz salka korekcyjna o powierzchni 60 m ²	Tak (w budynku przy ul. Ogrodowej) W innych budynkach brak wyodrębnionego pomieszczenia
Szkoła Podstawowa w Rzeplinie	15	13	Tak	Tak Sala gimnastyczna o powierzchni 578,59 m ²	Tak – w odrębnym pomieszczeniu
Szkoła Podstawowa w Sądowie	8	10	Brak wyodrębnionego pomieszczenia	Brak Sali gimnastycznej	Nie ma wyodrębnionego pomieszczenia na stołówkę

Gmina Dolice podjęła należyte działania zmierzające do zapewnienia wystarczających warunków realizacji poszczególnych zajęć edukacyjnych (w tym takich jak chemia, fizyka, biologia) w każdej ze szkół zgodnie z wymaganiami określonymi dla poszczególnych zajęć przez przepisy o podstawie programowej. Szkoły są odpowiednio wyposażone w środki dydaktyczne, jednak w szkołach w Sądowie oraz w Dobropolu ilość sal, w których mogą się odbywać zajęcia edukacyjne i inne konieczne zajęcia szkolne (np. zajęcia opieki świetlicowej, czynności związane z żywieniem), jest zbyt niska, aby w pełni były realizowane zasady i przepisy bezpieczeństwa i higieny w szkołach publicznych.

Niedostosowanie infrastruktury szkolnej Szkoły Podstawowej w Dobropolu i Szkoły Podstawowej w Sądowie do wymagań wynikających z organizacji kształcenia w szkole podstawowej obejmującej klasy I – VIII (a jednocześnie oddział przedszkolny dla 3 – 5 latków oraz oddział przedszkolny dla 6 – latków), stanowi o zasadniczej wadliwości obecnego systemu placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice. Należy podkreślić, że wadliwość ta wyraża się w tym, że w obu szkołach nie są realizowane przepisy o zasadach i warunkach prowadzenia zajęć szkolnych i realizacji zadań szkoły (stołówka, świetlica, biblioteka, gabinet profilaktyki zdrowotnej, opieka stomatologiczna).

W Szkole Podstawowej w Dobropolu zajęcia szkolne organizowane są w następujących warunkach: dla 8 oddziałów szkolnych oraz 2 oddziałów przedszkolnych (łącznie 10 oddziałów), szkoła dysponuje 8 salami, przy czym jedna z nich jest przeznaczona nie tylko do realizacji zajęć edukacyjnych, ale również do spożywania posiłków, co oznacza, że jednocześnie pełni funkcję stołówki szkolnej. W szkole tej nie ma wyodrębnionych pomieszczeń do realizacji zajęć opieki świetlicowej, co powoduje, że zajęcia te są organizowane doraźnie w tych salach, które są wolne od obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

W Szkole Podstawowej w Sądowie, dla łącznie 10 oddziałów szkolnych i przedszkolnych, zajęcia organizowane są w 9 pomieszczeniach, z zastrzeżeniem jednak, że w jednej z tych sal dzieci spożywają również posiłki. W budynku szkoły nie ma odrębnego pomieszczenia służącego do realizacji zajęć opieki świetlicowej, co powoduje, że zajęcia te odbywają się w dwóch salach, w których w danym czasie nie odbywają się zajęcia edukacyjne. Liczba godzin opieki świetlicowej nie jest dostosowana do potrzeb uczniów i rodziców zamieszkujących w obwodzie szkoły, a same zajęcia nie wypełniają ustawowo określonej funkcji tych zajęć i pełnią rolę swoistej „poczekalni” na autobus szkolny.

W Szkole w Sądowie nie ma pomieszczenia, w którym mogą się odbywać – zgodnie z przepisami o podstawie programowej – zajęcia wychowania fizycznego. W związku z tym, że

nie ma sali gimnastycznej, zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na boisku szkolnym (w sprzyjających warunkach pogodowych) albo na korytarzu szkolnym. Stan ten nie jest zgodny z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny w szkołach publicznych. W Szkole w Sądowie nie są realizowane również funkcje biblioteki szkolnej. Szkoła nie posiada biblioteki szkolnej a jej funkcje pełni Biblioteka Publiczna w Dolicach Filia w Sądowie. Istotne jest również to, że Filia ta mieści się w budynku szkoły, jest czynna i dostępna jedynie dwa dni w tygodniu w godzinach pracy szkoły (we wtorki od 9.00 do 16.00 i w czwartki od 8.00 do 15.00) – również dla wszystkich mieszkańców. Stan taki powoduje, że szkoła nie jest w stanie zapewnić, że funkcje biblioteki szkolnej określone przez przepisy prawa oświatowego i statut szkoły, będą zrealizowane.

W **szkołach w Dolicach i w Rzeplinie** warunki lokalowe są znacznie lepsze i co do zasady wypełniają wymagania wynikające z zasad i przepisów bezpieczeństwa i higieny w szkołach publicznych. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że w szkołach tych, infrastruktura szkolna nie jest wykorzystywana optymalnie. Pomieszczenia szkolne i ich wyposażenie, ze względu na niską liczebność uczniów oraz niską ilość oddziałów szkolnych, są wykorzystywane w stopniu mniejszym, niż mogłyby być wykorzystywane. Zastrzeżenie to dotyczy w szczególności Szkoły Podstawowej w Dolicach i przekłada się na relatywnie wysokie koszty utrzymania tej szkoły (będzie o tym mowa w dalszej części niniejszego raportu).

Wnioski po analizie infrastruktury szkolnej, warunków pobytu dzieci oraz warunków realizacji podstawy programowej w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice:

1. **Szkoła Podstawowa w Dolicach** oraz **Szkoła Podstawowa w Rzeplinie** posiadają minimalne warunki do uznania, że wymagania stawiane szkołom przez system oświaty są wypełniane na wystarczającym poziomie. Potencjał tych szkół nie jest w pełni wykorzystywany (dotyczy to w szczególności Szkoły Podstawowej Dolicach) i może być wykorzystywany w większym zakresie niż dotychczas.
2. **Szkoła Podstawowa w Dobropolu** oraz **Szkoła Podstawowa w Sądowie** nie spełniają minimalnych warunków do uznania, że wymagania stawiane szkołom przez system oświaty są wypełniane. Stan i ograniczenia infrastruktury obu tych szkół jest taki, że szkoły te nie są w stanie spełnić wymagań dla szkół 8 – oddziałowych, w których dodatkowo istnieją oddziały przedszkolne. Nie jest to możliwe nawet przy podjęciu przez władze Gminy dodatkowych działań, w tym działań inwestycyjnych. Obie szkoły mogły spełniać wymagania stawiane szkołom 6 – oddziałowym (przed reformą z 2017 r.), ale ze względu na ograniczenia lokalowe, nie jest możliwe spełnienie wymagań wynikających z przepisów prawa oświatowego przy szkole 8 – oddziałowej (po reformie z 2017 r.).

3) Struktura placówek oświatowych – placówki, w których realizowane jest wychowanie przedszkolne.

Gmina Dolce prowadzi również placówki oświatowe, w których dzieci w wieku 3 – 6 lat mogą realizować prawo do wychowania przedszkolnego oraz obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego.

W każdej ze szkół podstawowych Gmina prowadzi inne formy wychowania przedszkolnego w postaci Zespołów Wychowania Przedszkolnego i są to:

1. Zespół Wychowania Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Dobropolu Pyrzyckim;
2. Zespół Wychowania Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Dolicach (z siedzibą w budynku Szkoły przy ul. Wiejskiej 39 w Dolicach);
3. Zespół Wychowania Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Rzeplinie;
4. Zespół Wychowania Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Sądowie.

W Zespołach Wychowania Przedszkolnego dzieci w wieku 3 – 5 lat realizują prawo do wychowania przedszkolnego. System tych placówek wychowania przedszkolnego jest niedostosowany do rodzajów tego typu placówek przewidzianych przez obecnie obowiązujące przepisy prawa oświatowego. Ponadto, taka struktura placówek wychowania przedszkolnego, jest z definicji ograniczona w zakresie pełnionych funkcji. Zespoły Wychowania Przedszkolnego nie są przedszkolami w rozumieniu przepisów prawa oświatowego, a innymi formami wychowania przedszkolnego. Czas, w którym świadczone są usługi przedszkolne nie obejmuje wszystkich dni tygodnia ani pełnego wymiaru czasu w poszczególnych dniach. Wymiar godzin zajęć w każdym z Zespołów Przedszkolnych jest różny w różnych Zespołach, co oznacza, że różne dzieci w Gminie realizują prawo do wychowania przedszkolnego w różnym zakresie (załącznik nr 1 do uchwały nr XXVIII/265/2010 Rady Gminy Dolice z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie uzupełnienia sieci oddziałów przedszkolnych w Szkołach Podstawowych o inne formy wychowania przedszkolnego, Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego nr 33, poz. 654 z późn. zm., nie określa minimalnych wymiarów czasu, w którym realizowana jest podstawa programowa wychowania przedszkolnego w każdym z Zespołów Wychowania Przedszkolnego).

Jakość świadczonych usług przedszkolnych jest więc niższa od oczekiwanej przez społeczność lokalną, a czas pracy tych placówek nie odpowiada potrzebom mieszkańców Gminy.

Przed wszystkim jednak funkcjonowanie Zespołów Wychowania Przedszkolnego w dotychczasowej formie, nie jest już możliwe, gdyż zgodnie z § 14 rozporządzenia z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. 2017 r. poz. 1657 z

późn. zm.), organy prowadzące publiczne i niepubliczne punkty i zespoły przedszkolne, założone i funkcjonujące przed dniem 1 września 2017 r., miały dostosować działalność tych punktów i zespołów do wymagań określonych w rozporządzeniu do dnia 31 sierpnia 2020 r.

Natomiast obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego jest realizowany przez dzieci 6 – letnie zamieszkujące w Gminie Dolice, w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. W tych oddziałach podstawa programowa przygotowania przedszkolnego realizowana jest w pełnym wymiarze czasowym przez 5 dni w tygodniu w warunkach w pełni realizujących standardy i wymagania wynikające z przepisów prawa oświatowego.

4) Struktura placówek oświatowych – liczebność oddziałów w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę.

Specyfikę struktury organizacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice najłatwiej dostrzec analizując liczebność oddziałów szkolnych i przedszkolnych w każdej z czterech szkół.

1. Zestawienie uczniów i wychowanków w **Szkole Podstawowej w Dobropolu** oraz w **Zespole Wychowania Przedszkolnego przy SP w Dobropolu** w roku szkolnym 2020/2021 z podziałem na oddziały i klasy:

Klasa	Ogółem wychowanków i uczniów (dane przekazane Wójtowi Gminy przez dyrektorów w końcu września 2020 r.)	Ogółem wychowanków i uczniów (dane z SIO z dnia 01.11.2020 r.)
ZWP 3 - 5 – latki	18	33
Oddział przedszkolny „0”: 6 – latki	12	(łącznie oddziały 3 – 5 latków i oddziału „0”)
I	10	9
II	17	16
III	13	12
IV	7	7
V	10	9
VI	16	16
VII	8	9
VIII	8	9

Szkoła Podstawowa w Dobropolu: **ogółem uczniów i wychowanków** (na podstawie danych z SIO): **120**, w tym **33 wychowanków w ZWP i w oddziale przedszkolnym oraz 87 uczniów w szkole.**

2. Zestawienie uczniów i wychowanków w **Szkole Podstawowej w Dolicach** oraz w **Zespole Wychowania Przedszkolnego przy SP w Dolicach** w roku szkolnym 2020/2021 z podziałem na klasy:

Klasa	Ogółem wychowanków i uczniów (dane przekazane Wójtowi Gminy przez dyrektorów w końcu września 2020 r.)	Ogółem wychowanków i uczniów (dane z SIO z dnia 01.11.2020 r.)
ZWP: 3 - 5 – latki	17+ 24	61
Oddział przedszkolny „0”: 6 – latki	18	(łącznie oddziały 3 – 5 latków i oddziału „0”)
I	21	20
II	12 (IIa) i 14 (IIb)	26 (w dwóch oddziałach)
III	14 (IIIa) i 14 (IIIb)	28 (w dwóch oddziałach)
IV	25	26
V	14	13
VI	21	22
VII	21 (VIIa) i 20 (VIIb)	41 (w dwóch oddziałach)
VIII	20	20

Szkoła Podstawowa w Dolicach: **ogółem uczniów i wychowanków:** (na podstawie danych z SIO): **257**, w tym **61 wychowanków w ZWP i w oddziale przedszkolnym oraz 196 uczniów w szkole.**

3. Zestawienie uczniów i wychowanków w **Szkole Podstawowej w Rzeplinie** oraz w **Zespole Wychowania Przedszkolnego przy SP w Rzeplinie** w roku szkolnym 2020/2021 z podziałem na klasy:

Klasa	Ogółem wychowanków i uczniów (dane przekazane Wójtowi Gminy przez dyrektorów w końcu września 2020 r.)	Ogółem wychowanków i uczniów (dane z SIO z dnia 01.11.2020 r.)
ZWP: 3 - 5 – latki	25	49
Oddział przedszkolny „0”: 6 – latki	25 (0a)	(łącznie oddziały 3 – 5 latków i oddziału „0”)
I	13	14
II	20	22
III	20	20
IV	21	20
V	15	15
VI	18 (VIa) i 16 (VIb)	30 (w dwóch oddziałach)
VII	15 (VIIa) i 14 (VIIb)	31 (w dwóch oddziałach)
VIII	16 (VIIIa) i 16 (VIIIb)	30 (w dwóch oddziałach)

Szkoła Podstawowa w Rzeplinie: **ogółem uczniów i wychowanków:** (na podstawie danych z SIO): **231**, w tym **49** wychowanków w ZWP i w oddziale przedszkolnym oraz **182** uczniów w szkole.

4. Zestawienie uczniów i wychowanków w **Szkole Podstawowej w Sądowie** oraz w **Zespole Wychowania Przedszkolnego przy SP w Sądowie** w roku szkolnym 2020/2021 z podziałem na klasy:

Klasa	Ogółem wychowanków i uczniów (dane przekazane Wójtowi Gminy przez dyrektorów w końcu września 2020 r.)	Ogółem wychowanków i uczniów (dane z SIO z dnia 01.11.2020 r.)
ZWP: 3 - 5 – latki	10	19
Oddział przedszkolny „0”: 6 – latki	9	(łącznie oddziały 3 – 5 latków i oddziału „0”)
I	6	6
II	11	10
III	6	6
IV	10	8
V	7	6
VI	10	9
VII	12	13
VIII	7	5

Szkoła Podstawowa w Sądowie: **ogółem uczniów i wychowanków** (na podstawie danych z SIO): **82**, w tym **19 wychowanków w ZWP i w oddziale przedszkolnym** oraz **63 uczniów w szkole**.

Wnioski po analizie liczebności szkół i ilości dzieci i uczniów w oddziałach:

Należy podkreślić, że:

1. liczebność uczniów we wszystkich oddziałach szkolnych jest mała. Jest to szczególnie widoczne w Szkole Podstawowej w Sądowie oraz – w nieco mniejszym zakresie – w Szkole Podstawowej w Dobropolu. Biorąc pod uwagę zapisy z ewidencji ludności, w szczególności po ich weryfikacji przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, należy wskazać, że w kolejnych latach liczba dzieci i wychowanków w tych szkołach będzie wciąż maleć (o kwestiach związanych z demografią w dalszej części niniejszego Raportu);

2. zauważa się niską liczebność w niektórych oddziałach w Szkole Podstawowej w Dolicach oraz w Szkole Podstawowej w Rzeplinie – w tych przypadkach niska liczebność w oddziałach jest wynikiem ustalenia przez organ prowadzący dwóch oddziałów klasowych na jednym poziomie. Powoduje to, że np. w Dolicach są dwa oddziały klas II i III, przy czym w każdym jest po 12-14 uczniów. Biorąc pod uwagę spójne zasady określające funkcjonowanie systemu oświaty w Gminie Dolice, w tym dążenie do tego, aby liczebność oddziałów w różnych szkołach była na ile to możliwe podobna a jednocześnie, aby nie była zbyt mała, właściwe jest, aby w związku z tym, że uczniowie klas II i III, po zakończeniu I – go etapu edukacyjnego (klasy III), uczęszczali w II etapie edukacyjnym do jednego oddziału klasy IV (połącznie oddziałów). Przepisy prawa oświatowego dopuszczają, aby w szczególnych przypadkach zwiększyć ilość uczniów w oddziałach klas I – III o 2 uczniów powyżej 25 uczniów.
3. liczebność uczniów i wychowanków w Szkołach w Dobropolu i w Sądowie jest bardzo niska i w obu szkołach wynosi odpowiednio 120 i 82 uczniów i wychowanków. Biorąc pod uwagę zapisy w ewidencji ludności, liczba uczniów i wychowanków w tych szkołach będzie w przyszłości jeszcze niższa;
4. biorąc pod uwagę niską liczebność uczniów w oddziałach klas IV – VIII w Szkole Podstawowej w Sądowie oraz w Dobropolu, istnieje koniczność organizacji zajęć łączonych obejmujących uczniów z różnych oddziałów – z różnych grup wiekowych(!).

Niska liczebność uczniów w oddziałach szkolnych i przedszkolnych oraz niska liczebność uczniów w całej szkole, nie jest – jak już wcześniej wskazano – korzystna z punktu widzenia jakości procesu kształcenia i wychowania. Dowodzą tego wyniki kształcenia w tych szkołach, w których liczba uczniów w oddziałach jest najniższa (w Dobropolu i w Sądowie). Należy w tym miejscu podkreślić, że choć wyniki egzaminów zewnętrznych we wszystkich szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice są niskie, to w szkołach najmniejszych są najniższe. Stan ten utrzymuje się od wielu lat i wynika z kilku głównych przyczyn, przy czym dyrektorzy placówek oświatowych wskazują głównie na przyczyny społeczno – środowiskowe. Na niski poziom kształcenia w szkołach najmniejszych wskazują wyniki egzaminów zewnętrznych oraz analiza wyników nauczania dokonywana w szkołach (raporty corocznie przekazywane Radzie Gminy i Wójtowi Gminy przez dyrektorów szkół oraz informacje o stanie szkoły przekazane Wójtowi Gminy we wrześniu 2020 r. przez dyrektorów szkół, a także wyniki egzaminów zewnętrznych publikowane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną).

Istotne jest jednak to, że sami Dyrektorzy szkół prowadzonych przez Gminę Dolice, dokonując analizy funkcjonowania szkół przez siebie kierowanych, podkreślają, że niska liczebność szkół i oddziałów jest jednym z zagrożeń. Ważne jest jednak to, że w zestawieniach

słabych stron szkół i zagrożeniach stojących przed szkołami, wskazują na wiele innych trudności, które w dużej części mają związek z niską liczebnością dzieci w szkołach i w oddziałach szkolnych. Dyrektorzy wskazują w szczególności na:

1. małą liczbę uczniów w oddziałach;
2. zdeterminowanie pracy szkoły i oferty edukacyjnej szkoły organizacją dowozów;
3. niską dyspozycyjność nauczycieli zatrudnionych w szkołach w niepełnych wymiarach godzin i uzupełniających etaty w innych szkołach, czy też wprost: poświęcanie uczniom przez nauczycieli zbyt małej ilości czasu poza obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi;
4. wysoką średnią wieku nauczycieli – co oznacza, że z czasem może znacząco nasilić się brak możliwości odpowiedniej obsady stanowisk nauczycielskich we wszystkich szkołach prowadzonych przez Gminę;
5. niechęć nauczycieli do „nowych wyzwań” i do sprostania wymaganiom postępu technologicznego oraz niechęć nauczycieli do doskonalenia zawodowego;
6. występowanie zajęć łączonych, w tym w ramach zajęć z języka polskiego, matematyki i języka obcego;
7. niski poziom wiedzy i umiejętności uczniów;
8. w najmniejszych szkołach – duża ilość dzieci ograniczonych przez środowisko w którym stale funkcjonują;
9. tzw. „wypalenie zawodowe” u nauczycieli;
10. niska motywacja uczniów i małe zaangażowanie rodziców w edukację dzieci;
11. postępujący niż demograficzny;
12. znaczące ograniczenia lokalowe w małych szkołach, uniemożliwiające realizację procesu dydaktyczno – wychowawczego zgodnie z zasadami bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci w szkole;
13. trudności wychowawcze w dużej mierze wynikające z ograniczeń środowiskowych.

Należy w tym miejscu zauważyć, że wskazane wyżej zagrożenia, które stoją przed szkołami prowadzonymi przez Gminę Dolice, mają charakter trwały w tym znaczeniu, że nie ulegną zmniejszeniu, czy też likwidacji, w miarę upływu czasu. Przeciwnie, większość tych zagrożeń będzie szybko narastać w miarę upływu czasu, a ich nasilenie może doprowadzić do stanu, w którym w wyniku nadzoru wewnętrznego i nadzoru zewnętrznego wykonywanego wobec szkół, zostanie stwierdzone, że określona szkoła nie może funkcjonować ze względu na niewykonywanie zadań placówki oświatowej określonych w przepisach prawa oświatowego.

5) Struktura placówek oświatowych – stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę.

Szczególną cechą struktury organizacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice jest stan zatrudnienia w szkołach. Według danych przekazanych do organu prowadzącego przez dyrektorów szkół oraz danych zawartych w Systemie Informacji Oświatowej, stan zatrudnienia w poszczególnych szkołach (**bez przeliczania na pełne etaty**) przedstawia się następująco:

Nazwa szkoły	Liczba pracowników pedagogicznych	Liczba pracowników niepedagogicznych
Szkoła Podstawowa w Dobropolu	23	4
Szkoła Podstawowa w Dolicach	32	11*
Szkoła Podstawowa w Rzeplinie	30	7
Szkoła Podstawowa w Sądowie	19	2

(* Szkoła Podstawowa w Dolicach funkcjonuje w 3 budynkach oraz w hali sportowej i w okresie jesienno-zimowym pracuje do godz. 21.00. Wysoka liczba pracowników obsługi związana jest również z tym, że pomieszczenia szkoły, w szczególności hala sportowa, są intensywnie wykorzystywane przez kluby, stowarzyszenia i inne podmioty.)

Oznacza to, że w poszczególnych szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice proporcja zatrudnionych pracowników do liczby dzieci zapisanych do oddziału przedszkolnego i do szkoły kształtuje się następująco:

Nazwa szkoły	Liczba dzieci i wychowanków	<u>Ilość dzieci i wychowanków przypadających na jednego zatrudnionego nauczyciela</u>	<u>Ilość dzieci i wychowanków przypadających na jednego zatrudnionego (łącznie wszystkich pracowników)</u>
Szkoła Podstawowa w Dobropolu	120	5,22	4,44
Szkoła Podstawowa w Dolicach	257	8,03	5,98
Szkoła Podstawowa w Rzeplinie	231	7,70	6,24
Szkoła Podstawowa w Sądowie	82	4,32	3,90

Struktura zatrudnienia jest więc taka, że:

1. w każdej ze szkół prowadzonych przez Gminę Dolice stosunkowo mała liczba dzieci przypada na jednego zatrudnionego nauczyciela jak również na jednego zatrudnionego ogółem;
2. jednocześnie w dwóch szkołach – w Dobropolu i w Sądowie liczba dzieci przypadających na jednego nauczyciela jest niemal dwukrotnie niższa niż w szkołach w Dolicach i w Rzeplinie;
3. można wnosić, że każdy z nauczycieli zatrudnianych w szkołach prowadzonych przez Gminę pracuje z niewielką grupą dzieci co – jak się często przyjmuje – powinno się przekładać na jakość pracy dydaktycznej;

4. można wnosić, że każdy z ogółu pracowników zatrudnianych w szkołach prowadzonych przez Gminę sprawuje opiekę i wykonuje zadania wychowawcze wobec niewielkiej grupy dzieci co – jak się często przyjmuje – powinno się przekładać na jakość pracy opiekuńczo – wychowawczej i efektywność w zakresie realizacji zadań placówki oświatowej nałożonych na te placówki przez przepisy prawa.

Porównując strukturę zatrudnienia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice ze strukturą zatrudnienia w innych szkołach w regionie (a także w Polsce), zauważa się w zdecydowanej większości szkół, w tym w ośrodkach wiejskich i w małych ośrodkach miejskich, na jednego zatrudnionego nauczyciela przypada znacznie większa liczba uczniów i wychowanków: średnio ok. 10 – 11 uczniów na jednego nauczyciela. Natomiast w dużych miastach liczba dzieci na jednego zatrudnionego nauczyciela wynosi średnio ok. 11 – 12 dzieci i wychowanków. W szkołach w Dobropolu i w Sądowie na jednego nauczyciela przypada średnio 4 – 5 uczniów (!), a w szkołach w Dolicach i w Rzeplinie średnio 8 uczniów na jednego nauczyciela!

Taka struktura zatrudnienia nie jest wynikiem błędnych decyzji dyrektorów tych szkół. Wynika z samej struktury szkół prowadzonych przez Gminę Dolice i jest związana z tym, że szkoły te, to szkoły bardzo małe, obejmujące bardzo małą liczbę uczniów. Wymiar i rodzaj zajęć prowadzonych w każdej szkole w Polsce jest porównywalny, w związku z tym nie ma możliwości, aby w szkole małej zatrudnić znacząco mniejszą liczbę nauczycieli.

Taka struktura systemu szkół prowadzonych przez Gminę Dolice nie sprzyja mobilności społecznej i wymianie środowiskowej. Utrzymywana jest swego rodzaju izolacja uczniów i ich „przetrzymanywanie” w tych środowiskach, z których pochodzą. W związku z wydłużeniem okresu nauki w szkołach podstawowych o dwa lata (na skutek reformy z 2017 r.), to aż o dwa lata uczeń pozostaje w środowisku, które w wielu przypadkach jest środowiskiem pasywnym, w którym edukacja nie jest wartością cenioną, a zjawisko uzależnienia od pomocy jest zjawiskiem wciąż silnie występującym. Trudno jest w takich warunkach społecznych z powodzeniem kształtować u uczniów postawy aktywności, kreatywności i przekonania o konieczności uczenia się przez całe życie.

Struktura zatrudnienia nauczycieli w szkołach prowadzonych w Gminie Dolice wykazuje również inną szczególną cechę. Otóż w każdej ze szkół dużo nauczycieli:

1. zatrudnionych jest w niepełnych wymiarach godzin;
2. wielu spośród nauczycieli uzupełnia obowiązkowe wymiary pensum w innej szkole;

3. w szkołach w Dobropolu i w Sądowie szczególna jest relacja między liczbą zatrudnionych nauczycieli a liczbą pracowników niebędących nauczycielami; tych drugich jest bardzo niewiele, co oznacza, że w każdej z tych szkół wykonywane są działania związane z prowadzeniem obowiązkowych zajęć edukacyjnych, a inne zadania szkoły nie są wykonywane. Bardzo mała liczba pracowników niebędących nauczycielami w SP w Sądowie jednoznacznie wskazuje na to, iż budynki i cała infrastruktura tej jednostki organizacyjnej Gminy Dolice wykorzystywane są wyłącznie na cele związane jedynie z obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi i nie jest tam realizowana jakakolwiek inna działalność pozalekcyjna wynikająca z zadań szkoły ani inna służąca zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności.

Na trudności związane z powyżej wskazanym stanem zwracają uwagę sami dyrektorzy szkół prowadzonych przez Gminę Dolice, wskazując na:

- niski poziom zaangażowania nauczycieli realizujących godziny w różnych szkołach,
- niską wśród nauczycieli motywację do pracy na rzecz uczniów i szkoły oraz na
- niską dyspozycyjność tych nauczycieli.

Należy podkreślić, że stan taki jest wadliwy głównie z tego powodu, że nauczyciele zatrudnieni jednocześnie w dwóch, a nawet w trzech szkołach, wykazują niski poziom identyfikacji z uczniami i ze szkołami w których realizują wyłącznie godziny zajęć obowiązkowych.

W większości gmin w Polsce struktura zatrudnienia w szkołach jest znacząco inna, co wyraża się w tym, że na jednego zatrudnionego nauczyciela, i na jednego zatrudnionego w ogóle w szkole, przypada znacznie większa liczba dzieci i wychowanków. Powoduje to, że Gmina Dolice utrzymuje stan, w którym ponosi znacznie większe niż inne gminy nakłady finansowe na cele oświatowe, ale co niezwykle ważne – wydatki te skupiają się głównie na kosztach osobowych związanych z wynagrodzeniami. Dotyczy to tak dysponowania środkami publicznymi przekazanymi Gminie z budżetu państwa jak i środkami własnymi Gminy przeznaczanymi corocznie na finansowanie oświaty. **Należy przy tym miejscu zwrócić uwagę, że szkoły prowadzone przez gminy są jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego w związku z czym mają do nich zastosowanie zasady dysponowania finansami publicznymi, w szczególności zasada celowości i racjonalności wydatków.**

Biorąc pod uwagę powyżej wskazane dane dotyczące zatrudnienia w szkołach oraz liczebność uczniów i wychowanków w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę,

należy stwierdzić, że w Gminie Dolice środki publiczne na wynagrodzenia z subwencji oświatowej jak i środki własne wydatkowane na te cele, są znacząco wyższe niż w innych gminach.

Analiza struktury zatrudnienia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice musi wskazywać również na zagrożenia wynikające ze zjawisk z którymi mają do czynienia wszystkie szkoły w Polsce. Chodzi tu w szczególności o stale rosnącą średnią wieku nauczycieli zatrudnionych w szkołach. Obecnie duża część spośród nauczycieli jest w wieku, w którym niektórzy z nich mogą zdecydować się przejść na emeryturę; niektórzy z tych nauczycieli już korzystają ze świadczeń emerytalnych. W systemie obejmującym dużą ilość szkół, a tym samym dużą ilość zajęć łącznie we wszystkich szkołach prowadzonych przez Gminę, w niedługim czasie wystąpi zjawisko silnego niedoboru kadrowego, który wymusi na szkołach prowadzenie zajęć łączonych w jeszcze szerszym zakresie niż dotychczas.

Poniżej zamieszczono zestawienia zatrudnienia nauczycieli w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice, wg. wieku nauczycieli (dane na dzień 04.12.2020 r.).

Stan zatrudnienia nauczycieli **we wszystkich szkołach na terenie gminy Dolice**, wg. wieku (łącznie 102 zatrudnionych nauczycieli):

Przedział wiekowy	Liczba nauczycieli
do 30 lat	5
31-40	24
41-45	14
46-50	16
powyżej 50	42

Z powyżej wskazanych danych wynika, że na 102 nauczycieli zatrudnionych we wszystkich szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice, 58 ma powyżej 45 lat, a aż 42 powyżej 50 lat. W tej drugiej grupie **jest dużo osób, które już nabyły albo nabędą w niedługim czasie prawo do emerytury albo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego**.

Struktury zatrudnienia nauczycieli ze względu na wiek, w poszczególnych szkołach, przedstawiają się następująco:

1. Tabela wieku nauczycieli w **Szkole Podstawowej w Dolicach** (łącznie zatrudnionych 32 nauczycieli):

Przedział wiekowy	Liczba nauczycieli
do 30 lat	3
31-40	9
41-45	5
46-50	5
powyżej 50	10

2. Tabela wieku nauczycieli w **Szkole Podstawowej w Dobropolu Pyrzyckim** (łącznie zatrudnionych 20 nauczycieli):

Przedział wiekowy	Liczba nauczycieli
do 30 lat	2
31-40	5
41-45	5
46-50	1
powyżej 50	7 (w tym 1 powyżej 60 lat)

3. Tabela wieku nauczycieli w **Szkole Podstawowej w Rzeplinie** (łącznie zatrudnionych 32 nauczycieli):

Przedział wiekowy	Liczba nauczycieli
do 30 lat	0
31-40	6
41-45	4
46-50	6
powyżej 50	16 (w tym 1 w wieku 60 lat i 2 powyżej 60)

4. Tabela wieku nauczycieli w **Szkole Podstawowej w Sądowie** (łącznie zatrudnionych 18 nauczycieli):

Przedział wiekowy	Ilość nauczycieli
do 30 lat	0
31-40	4
41-45	0
46-50	4
powyżej 50	10 (w tym: 1 w wieku 60 i 1 w wieku powyżej 60 lat)

Jak podkreślono wyżej, inną cechą szczególną stanu zatrudnienia nauczycieli w Gminie Dolice jest to, że duża liczba nauczycieli jest zatrudnionych w więcej niż jednej szkole. Na wadliwość z tego wynikające zwracano już uwagę powyżej, a trudności związane z organizacją pracy szkół oraz z niskim zaangażowaniem niektórych nauczycieli w pracę na rzecz szkół, zwracają uwagę sami dyrektorzy placówek oświatowych.

Tabela zatrudnienia nauczycieli, którzy pracują w więcej niż jednej szkole (na terenie Gminy Dolice, wg. danych na dzień 04.12.2020 r.:

Szkoła, w której nauczyciel ma podstawowe miejsce zatrudnienia	Liczba nauczycieli zatrudnionych w więcej niż jednej szkole	Liczba nauczycieli zatrudnionych dodatkowo w Szkole Podstawowej w Dobropolu Pyrzyckim	Liczba nauczycieli zatrudnionych dodatkowo w Szkole Podstawowej w Rzeplinie	Liczba nauczycieli zatrudnionych dodatkowo w Szkole Podstawowej w Sądowie
Szkoła Podstawowa w Dolicach	8	5	3	2
Szkoła Podstawowa w Dobropolu Pyrzyckim	0	0	0	0
Szkoła Podstawowa w Rzeplinie	2	0	0	2
Liczba nauczycieli zatrudnionych dodatkowo w Szkole Podstawowej w Sądowie	0	0	0	0

6) Wyniki kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice.

Należy ze szczególnym naciskiem stwierdzić, że szkoły prowadzone przez Gminę Dolice osiągają **niskie wyniki kształcenia**, przy czym wyniki te są znacząco niższe niż te, które osiągają uczniowie w szkołach prowadzonych przez inne gminy w województwie Zachodniopomorskim i w kraju. Przejawia się głównie w niskiej ocenie wiedzy i umiejętności osiągananej przez uczniów szkół na egzaminach zewnętrznych.

Poniżej przedstawione zostały wyniki egzaminów zewnętrznych uzyskiwane przez uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice. Na szczególną uwagę zasługują wyniki ujęte w staninach – obrazują one w jakim stopniu, z uwzględnieniem stopnia trudności pytań i zadań w arkuszach egzaminacyjnych, uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności sprawdzane na egzaminie. Skala staniowa ujęta jest od 1 do 9, gdzie 1 oznacza wynik najniższy, a 9 wynik najwyższy. Skala staniowa ma charakter znacznie bardziej zobiektywizowany, głównie z tego powodu, że uwzględnia poziom trudności arkusza egzaminacyjnego- chodzi bowiem o to, że standaryzacja pytań i zadań egzaminacyjnych dotyczy danego roku, co powoduje, że poziom trudności pytań i zadań w poszczególnych latach jest inny. Dlatego same wyniki ujęte procentowo w odniesieniu do kolejnych lat nie wskazują rzeczywistego poziomu wiedzy i umiejętności uczniów.

Obok wyników procentowych i staniowych uzyskiwanych przez uczniów w Gminie Dolice, wskazane zostały w poniższych zestawieniach średnie wyniki procentowe uzyskiwane przez uczniów na egzaminie ósmoklasisty skali powiatu, Województwa Zachodniopomorskiego i całego kraju (poniższe dane na podstawie informacji przekazanych przez dyrektorów szkół Wójtowi Gminy Dolice).

Szkoła Podstawowa w Dobropolu:

rok		j. polski	matematyka	j. angielski
2018/2019	szkoła (%)	44,00%	16,69%	28,31%
	stanin	2	1	1
	gmina	50 %	27 %	38 %
	powiat	56 %	39 %	51 %
	województwo	59 %	40 %	45 %
	kraj	63 %	45 %	59 %
2019/2020	szkoła (%)	39,40%	32,00 %	35,79%
	stanin	1	3	3
	gmina	48 %	35 %	40 %
	powiat	53 %	42 %	49 %
	województwo	55 %	43 %	52 %
	kraj	59 %	46 %	54 %

Szkoła Podstawowa w Dolicach:

rok		j. polski	matematyka	j. angielski
2018/2019	szkoła (%)	55,47%	30,97%	40,93%
	stanin	3	3	3
	gmina	50 %	27 %	38 %
	powiat	56 %	39 %	51 %
	województwo	59 %	40 %	45 %
	kraj	63 %	45 %	59 %
2019/2020	szkoła (%)	47,28%	32,4%	45,04%
	stanin	2	3	4
	gmina	48 %	35 %	40 %
	powiat	53 %	42 %	49 %
	województwo	55 %	43 %	52 %
	kraj	59 %	46 %	54 %

Szkoła Podstawowa w Rzeplinie:

rok		j. polski	matematyka	j. angielski
2018/2019	szkoła (%)	47,64 %	27,64 %	45 %
	stanin	2	2	4
	gmina	50 %	27 %	38 %
	powiat	56 %	39 %	51 %
	województwo	59 %	40 %	45 %
	kraj	63 %	45 %	59 %
2019/2020	szkoła (%)	60,80 %	43,60 %	34,60 %
	stanin	5	5	3
	gmina	48 %	35 %	40 %
	powiat	53 %	42 %	49 %
	województwo	55 %	43 %	52 %
	kraj	59 %	46 %	54 %

Szkoła Podstawowa w Sądowie:

rok		j. polski	matematyka	j. angielski
2018/2019	szkoła (%)	45,56 %	31,67 %	37,22 %
	stanin	2	3	2
	gmina	50 %	27 %	38 %
	powiat	56 %	39 %	51 %
	województwo	59 %	40 %	45 %
	kraj	63 %	45 %	59 %
2019/2020	szkoła (%)	36,40 %	30,60 %	44,40 %
	stanin	1	2	4
	gmina	48 %	35 %	40 %
	powiat	53 %	42 %	49 %
	województwo	55 %	43 %	52 %
	kraj	59 %	46 %	54 %

Wnioski:

Biorąc pod uwagę powyżej wskazane dane określające wyniki egzaminu ósmoklasisty od roku 2019, czyli od roku, w którym egzamin ten został przeprowadzony po raz pierwszy, należy stwierdzić, że:

1. wyniki egzaminów zewnętrznych osiągnęte przez uczniów szkół prowadzonych przez Gminę Dolice są na bardzo niskim poziomie. Jest to widoczne nie tylko w porównaniu do wyników osiągniętych przez uczniów w województwie, czy też w kraju, ale przede wszystkim w zestawieniu do wyników, które otrzymują uczniowie w powiecie;
2. w dwóch szkołach wyniki kształcenia są lepsze (w Dolicach i w Rzeplinie), a w dwóch szkołach są niższe (w Dobropolu i w Sądowie); w roku szkolnym 2019/2020 wyraźnie najlepsze wyniki na egzaminach ósmoklasisty osiągnęli uczniowie szkoły Podstawowej w Rzeplinie;
3. wyniki egzaminów zewnętrznych, a tym samym wyniki kształcenia w szkołach, są w Gminie Dolice na tak niskim poziomie, że można mówić, iż szkoły w niepełnym stopniu wypełniają zadania nałożone na nie przez przepisy prawa oświatowego. Wyraża się to w

wynikach osiągniętych w szkole w Dobropolu i w szkole w Sądowie, gdzie wynik ujęty w staninach wynosi 1, 2 i 3 (język polski i matematyka): takie poziomy stanin osiągnęte przez uczniów oznaczają, że uczniowie tych szkół nie nabywają w toku nauki w szkole nawet tych elementów wiedzy i umiejętności, które kwalifikuje się grupy łatwych i podstawowych;

4. wyniki egzaminów zewnętrznych są szczególnie niskie w dwóch szkołach: w Dobropolu i w Sądowie, czyli w szkołach bardzo małych, w których obecnie naukę pobiera 87 uczniów w Dobropolu i 63 uczniów w Sądowie. Jednocześnie są to szkoły, w których liczba zatrudnionych nauczycieli przypadających na ucznia i wychowanka są największe w Gminie i znacząco większe niż w szkołach w innych gminach. W związku z tym, należy przyjąć, że mała liczebność grup w obu szkołach w najmniejszym stopniu nie przekłada się na podniesienie poziomu kształcenia w danej szkole; należy nawet postawić wniosek przeciwny: mała liczebność dzieci w oddziałach szkolnych i duża liczba zatrudnionych nauczycieli przypadających na jednego ucznia, skutkują pogorszeniem jakości kształcenia w danej szkole. Wniosek taki jest uprawniony, choć oczywiście są również inne przyczyny niskich wyników kształcenia w szkołach w Dobropolu i w Sądowie. Wskazanie takie służy przede wszystkim wykazaniu, iż nie jest prawdziwe twierdzenie, że nauka w małej szkole z niewielką liczbą uczniów, wpływa pozytywnie na poprawę jakości kształcenia.

7) Oferta edukacyjna szkół prowadzonych przez Gminę Dolice – realizacja zadań nałożonych na szkoły przez ustawę i przez statuty tych szkół.

Zgodnie z przepisami prawa oświatowego, każda szkoła w Polsce jest zobowiązana tak określić zestaw zajęć edukacyjnych, aby uwzględniać zajęcia obowiązkowe i zajęcia dodatkowe (przy czym te dwie grupy wynikają z przepisów o ramowym planie nauczania) oraz inne zajęcia rozwijające potrzeby i zainteresowania uczniów i wychowanków.

Jak stanowią przepisy prawa oświatowego, zajęcia z tej drugiej grupy muszą być w szkole tak dobrane, aby uwzględniały potrzeby i zainteresowania uczniów – muszą więc w najszerszym możliwym zakresie zmierzać do tego, aby poprzez udział uczniów w zajęciach, mieli oni większe szanse na pokonanie problemów edukacyjnych oraz na uzupełnienie braków w wiedzy i umiejętnościach, a także na rozwijanie swoich zdolności i zainteresowań. Zajęcia te bezwzględnie powinny:

1. stanowić uzupełnienie zajęć obowiązkowych i dodatkowych;
2. stanowić formę wsparcia wobec uczniów potrzebujących pomocy w opanowaniu umiejętności i wiedzy wymaganych na egzaminach zewnętrznych;
3. poszerzać możliwości kształtowania kompetencji kluczowych;
4. być narzędziem autoewaluacji dla nauczycieli;

5. podnosić atrakcyjność szkoły w ocenie uczniów i rodziców.

Obowiązek prowadzenia przez szkoły zajęć innych niż zajęcia obowiązkowe jest wprost wyrażony przez następujące przepisy prawa oświatowego:

- art. 1 pkt 20 ustawy Prawo oświatowe: zgodnie z tym przepisem, zadaniem każdej szkoły jest zapewnienie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz kształtowanie aktywności społecznej i umiejętności spędzania czasu wolnego;
- art. 109 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe: zgodnie z tym przepisem jedną z podstawowych form działalności dydaktyczno – wychowawczej szkoły są zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności;
- art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela, na mocy którego każdy nauczyciel jest zobowiązany prowadzić również inne niż obowiązkowe zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów.

Wyniki osiągnięte przez uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice wskazują na to, że **w każdej szkole**, w szczególności w tych, w których wyniki kształcenia są najniższe, oferta zajęć dodatkowych powinna być bogata i w całości nakierowana na podniesienie sprawności i umiejętności uczniów.

Szkoły prowadzone przez Gminę Dolice oferują następujące formy zajęć innych niż zajęcia obowiązkowe i innych niż wynikające z przepisów o ramowym planie nauczania (według informacji przekazanych Wójtowi Gminy Dolice przez dyrektorów szkół, jednak bez informacji dotyczących tego, w jakich wymiarach godzinowych te zajęcia są realizowane):

Szkoła Podstawowa w Dobropolu:

1. Zajęcia i warsztaty psychologiczne organizowane przez pedagoga szkolnego;
2. Zajęcia rozwijające dziennikarsko – teatralne;
3. Koło matematyczne;
4. Warsztaty muzyczno –teatralne;
5. Warsztaty fotograficzne i plastyczne (realizowane w ramach świetlicy szkolnej);
6. innowacja z języka angielskiego „Reading inspires – czytam po angielsku”;

7. projekt „Lekcje z emocjami. Jak dbać o swój nastrój?”
8. projekt edukacyjny „Niech żyje teatr!”

Szkoła Podstawowa w Dolicach:

1. Koło matematyczne;
2. Szkolne Koło Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego;
3. zajęcia rozwijające metody uczenia się;
4. zajęcia SKS – rozwijające umiejętności techniczne i taktyczne gier sportowych oraz podnoszące sprawność fizyczną;
5. koło strzeleckie;
6. kółko artystyczne (wykonywanie ozdób świątecznych);
7. zajęcia rozwijające zainteresowania: informatyczne, przyrodnicze, matematyczne, muzyczne i rytmiczne;
8. zajęcia rozwijające umiejętności geograficzno – historyczne;
9. zajęcia rozwijające aktywność twórczą;
10. zajęcia rozwijające zdolności artystyczne;
11. zajęcia rozwijające zdolności w zakresie języka niemieckiego;
12. zajęcia rozwijające umiejętności matematyczne „Mały Omnibus” kl. I.

Ponadto, w Szkole Podstawowej w Dolicach realizowane są zajęcia i działania innowacyjne. W roku szkolnym 2020/2021 w SP w Dolicach realizowane są zajęcia w ramach innowacji: „Przybij piątkę z matematyką” oraz „Z techniką za pan brat”.

Szkoła Podstawowa w Rzeplinie:

1. zajęcia rozwijające umiejętności matematyczne w kl. I – III;
2. zajęcia rozwijające umiejętności matematyczne w kl. IV – VIII;
3. zajęcia z gimnastyki korekcyjnej;
4. zajęcia Szkolnego Klubu Sportowego;
5. Kółko wokalne – muzyczne;
6. zajęcia logopedyczne;
7. zajęcia z uczniem ze specjalnymi uzdolnieniami matematycznymi;

8. zajęcia matematyczne – Kodowanie na dywanie;
9. Kółko językowe z języka angielskiego;
10. zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z języka polskiego;
11. zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z matematyki.

W tym miejscu należy wskazać, że w Szkole Podstawowej w Rzeplinie, jako jedynej w Gminie, wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019/2020 r. z matematyki były na poziomie tych uzyskiwanych w powiecie oraz w województwie. Koreluje to z bardzo bogatą ofertą zajęć dodatkowych z matematyki (wielokierunkowych co do treści i co do adresatów) i innych zajęć uzupełniających wiedzę „przedmiotową” w ramach obowiązkowych zajęć realizowanych w tej Szkole.

Szkoła Podstawowa w Sadowie:

1. zajęcia wyrównawcze z języka polskiego;
2. zajęcia wyrównawcze z matematyki;
3. zajęcia logopedyczne;
4. zajęcia rozwijające zainteresowania w klasach I – III:
 - 1) zajęcia rozwijające zdolności plastyczno – techniczne,
 - 2) zajęcia wprowadzające i utrwalające naukę gry w szachy;
5. zajęcia rozwijające zainteresowania w klasach I – III:
 - 1) zajęcia rozwijające umiejętności językowe z języka angielskiego,
 - 2) zajęcia rozwijające zainteresowania matematyką i informatyką wraz z elementami fizyki „Mali Einsteini”;
- z zastrzeżeniem, że zajęcia wskazane pkt 4 i 5 są realizowane w szkole w łącznym wymiarze 5 godzin tygodniowo.
6. zajęcia ruchowe z elementami nauki tańca nowoczesnego i hip – hopu;
7. innowacja pedagogiczna w klasach edukacji wczesnoszkolnej: „Zero waste – sposób bez obciążania planety”;
8. innowacja pedagogiczna z matematyki w klasach IV – VIII: „Lekcja odwrócona na lekcjach matematyki w klasach IV – VIII”.

Powyżej wskazane zestawienie zajęć innych niż obowiązkowe, realizowanych w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice, wskazuje na to, że zajęcia te w większości, w małym zakresie uwzględniają potrzeby uczniów, co widoczne jest w zestawieniu z wynikami egzaminów zewnętrznych osiąganymi przez uczniów, treścią rozporządzenia w sprawie podstawy programowej (w części dotyczącej treści realizowanych na każdych zajęciach edukacyjnych) oraz z treścią kompetencji kluczowych, które muszą być realizowane w każdej ze szkół. W szczególności – wobec bardzo niskich wyników z egzaminów ósmoklasisty z języka polskiego i z matematyki – wyraźny jest brak zajęć odpowiadających na potrzeby uczniów w zakresie uzupełnienia wiedzy i umiejętności oraz wsparcia w zakresie pokonania trudności edukacyjnych w zakresie wiedzy i umiejętności z zajęć obowiązkowych z języka polskiego i matematyki.

Wnioski z analizy oferty edukacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice:

Należy stwierdzić, że oferta edukacyjna szkół:

1. jest uboga i wąska z zastrzeżeniem, że dotyczy to w większym zakresie szkoły w Dobropolu i w Sądowie, a w mniejszym szkoły w Dolicach i nie dotyczy to szkoły w Rzeplinie;
2. nie wypełnia zapotrzebowania uczniów określonego wynikami egzaminów zewnętrznych (z zastrzeżeniem, że nie dotyczy to szkoły w Rzeplinie);
3. nie wypełnia zapotrzebowani wynikającego z zaleceń określonych przez przepisów prawa oświatowego – w szczególności w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych;
4. oferta jest szczególnie uboga i niedostateczna w tych szkołach, w których liczba uczniów jest najmniejsza i gdzie wyniki kształcenia są najniższe.

Należy przyjąć, że w zakresie zajęć innych niż obowiązkowe zajęcia edukacyjne, szkoły prowadzone przez Gminę Dolice (z wyjątkiem szkoły w Rzeplinie) w niewielkim zakresie wypełniają obowiązki wynikające z przepisów prawa oświatowego i dotyczy to również obowiązków ustalonych w statutach tych szkół.

8) Struktura organizacyjna szkół prowadzonych przez Gminę Dolice a możliwości kształtowania kompetencji kluczowych.

Jak już wyżej wskazano, jednym z zasadniczych obowiązków każdej szkoły w Polsce jest podejmowanie różnorodnych działań, w ramach procesu dydaktycznego i wychowawczego, zmierzających do kształtowania na jak najwyższym poziomie kompetencji kluczowych. Są to te kompetencje, które obecnie i w przyszłości będą konieczne każdemu człowiekowi do

właściwego funkcjonowania na rynku pracy i radzenia sobie z trudnościami i zagrożeniami współczesnego świata.

W warunkach, w których funkcjonują uczniowie i wychowankowie w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice (opisanych powyżej), realizacja kompetencji kluczowych wymaganych przez przepisy prawa Unii Europejskiej oraz krajowe przepisy prawa oświatowego, jest znacząco utrudniona. Zaangażowanie nauczycieli realizujących zajęcia edukacyjne w szkołach w Dobropolu, w Dolicach i w Sądowie jest w znaczącej mierze wypełnione wyłącznie przez zajęcia obowiązkowe.

Duża część zajęć edukacyjnych, które realizowane są w małych tygodniowych wymiarach, jest prowadzona przez tych samych nauczycieli w różnych szkołach. Powoduje to, że nauczyciele ci nie są zainteresowani podniesieniem zaangażowania w realizację zadań szkoły innych niż obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Wyraża się to w tym, że oferta edukacyjna szkół prowadzonych przez Gminę jest stosunkowo wąska i z pewnością jest niewystarczająco dostosowana do potrzeb i zainteresowań uczniów. Świadczą o tym wyniki nauczania osiągnięte przez uczniów szkół w Dobropolu i w Sądowie w zestawieniu z rodzajami zajęć dodatkowych realizowanych w tych szkołach. Liczba tych zajęć dodatkowych jest ponadto niska. Nauczyciele znaczącej liczby zajęć edukacyjnych realizowanych w szkołach w Dobropolu i w Sądowie są obecni w szkole niemal wyłącznie w związku z prowadzeniem zajęć obowiązkowych, a poprzez to nie pozostają do dyspozycji uczniów w czasie wykraczającym poza obowiązkowe zajęcia edukacyjne. Koncentracja wysiłków nauczycieli wyłącznie na odbyciu godzin zajęć obowiązkowych, nie sprzyja należytej i pełnej realizacji treści nauczania objętych podstawą programową. Zastrzeżenie to nie dotyczy jedynie treści szczegółowo wykazanych w podstawie programowej dla konkretnych zajęć edukacyjnych, ale także tych treści, które są wspólne dla wszystkich zajęć i muszą być realizowane przez każdego z nauczycieli – na każdych zajęciach edukacyjnych, także w ramach bogatej oferty zajęć dodatkowych. Analiza zaangażowania szkoły w realizację zajęć na rzecz uczniów ujmowana wraz z wynikami egzaminów zewnętrznych pozwala na stwierdzenie, że **w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice nie są podejmowane celowe działania nakierowane na kształtowanie kompetencji kluczowych określonych przepisami prawa Unii Europejskiej i polskiego prawa oświatowego.**

2. Analiza finansowa.

Utrzymanie w Gminie Dolice czterech szkół podstawowych, z których każda obejmuje swą strukturą klasy I – VIII, przy czym w każdej z tych szkół liczba dzieci w oddziałach jest bardzo niska, stanowi decyzję władz Gminy, które zakładały, że taka struktura szkół przynosi pozytywne skutki edukacyjne i społeczne.

Gmina Dolice wydatkuje na cele oświatowe środki publiczne stanowiące subwencję oświatową oraz środki własne. Wysokość środków własnych przeznaczonych przez Gminę na realizację zadań oświatowych w proporcji do wysokości subwencji oświatowej nie przekracza średnich w innych gminach w Polsce. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że **łączna wysokość środków finansowych przeznaczonych na oświatę w Gminie Dolice** (czyli środków kwalifikowanych jako finanse publiczne) **jest wysoka, a struktura tych wydatków może rodzić zastrzeżenia co do efektywności.** Widoczne jest w szczególności, gdy dokona się analizy finansowej średniej kwoty środków finansowych wydatkowanych przez Gminę w przeliczeniu na jednego ucznia, w tym średnich środków finansowych przypadających na jednego ucznia w każdej z czterech szkół prowadzonych przez Gminę.

Zestawienie wysokości otrzymywanej przez Gminę subwencji oświatowej oraz koniecznych środków własnych, które Gmina wydatkuje na cele oświatowe, zostało dokonane w oparciu o dane przekazane Wójtowi Gminy Dolice przez Skarbnika Gminy Dolice. Zestawienie nie obejmuje wydatków Gminy związanych z dowozami dzieci do szkół; wydatki te – w latach 2017 – 2020 są ujmowane w wydatkach Gminy odrębnie i wynoszą:

Rok budżetowy	Kwota wydatkowanych środków na dowozy w zł
2017	827 091,73
2018	801 153,59
2019	855 670,68
2020	1 228 733 (wg. planu)

Wysokość subwencji oświatowej i łączne wydatki Gminy na oświatę – w tym środki własne (ale bez kwot wskazanych powyżej związanych z dowożeniem dzieci do szkół) – wynosiły w kolejnych latach:

1. 2017 r.

- 1) Subwencja: 5 820 019,00 zł (+ dot. na zad. własne i dot. na zad. zlecone = 185 150,89 zł);
- 2) Środki własne z budżetu: 1 548 171,53 zł;
- 3) Wydatki na oświatę (subwencja + środki własne): 7 630 147,43 zł;
- 4) Wydatki bieżące gminy ogółem: 27 240 865,37 zł.

2. 2018 r.

- 1) Subwencja: 6 138 981,00 zł. (+ dot. na zad. własne i dot. na zad. zlecone = 178 631,51 zł);
- 2) Środki własne z budżetu: 1 845 700,92 zł;
- 3) Wydatki na oświatę (subwencja + środki własne): 8 228 958,95 zł;
- 4) Wydatki bieżące gminy ogółem: 28 217 265,84 zł.

3. 2019 r.

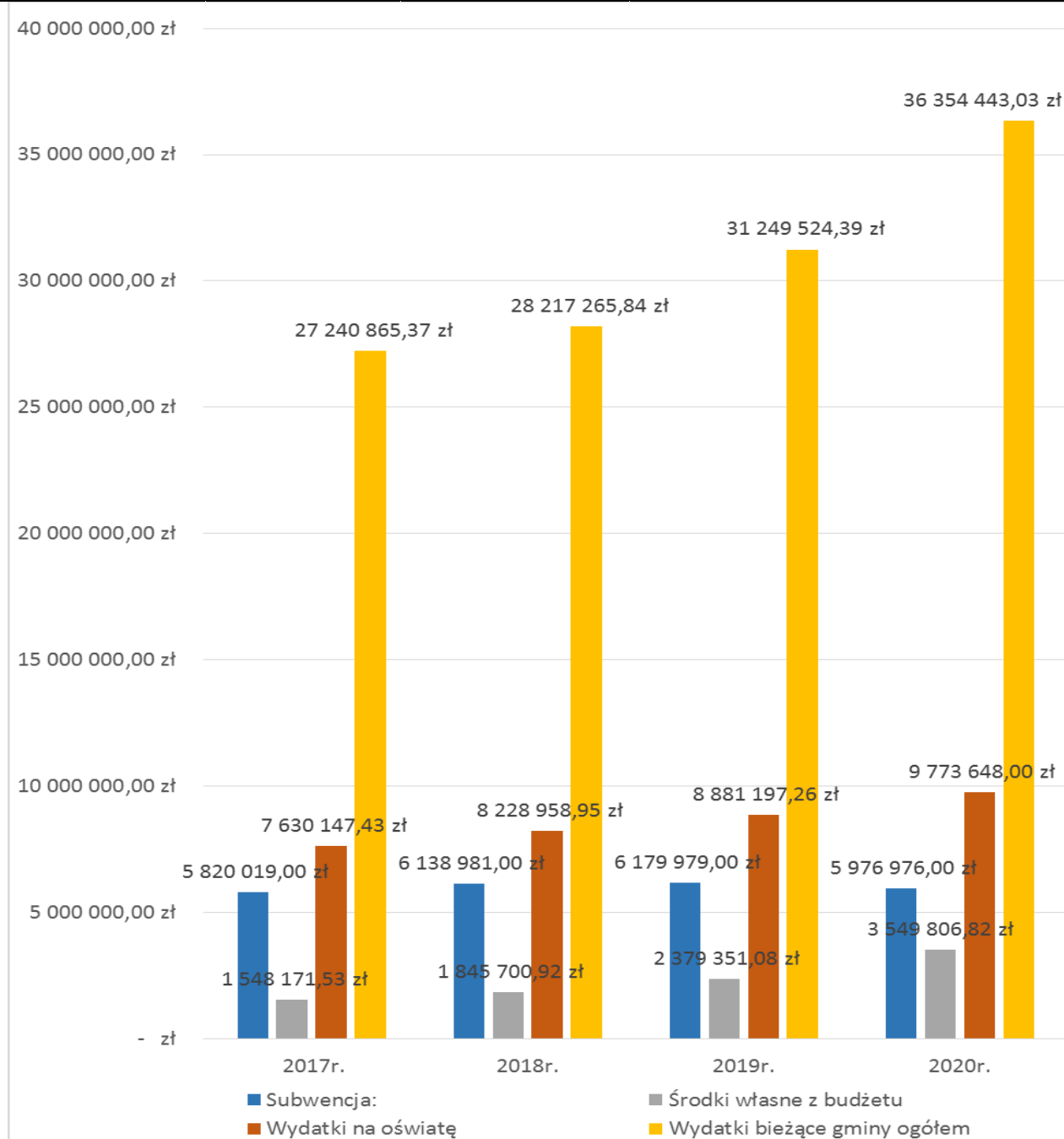
- 1) Subwencja: 6 179 979,00 (+ dot. na zad. własne i dot. na zad. zlecone = 321 867,12 zł);
- 2) Środki własne z budżetu: 2 379 351,08 zł;
- 3) Wydatki na oświatę (subwencja + środki własne): 8 881 197,26 zł;
- 4) Wydatki bieżące gminy ogółem: 31 249 524,39 zł.

4. 2020 r. (wg. planu)

- 1) Subwencja: 5 976 976,00 zł (+ dot. na zad. własne i dot. na zad. zlecone = 246 909,66 zł);
- 2) Środki własne z budżetu: 3 549 806,82 zł;
- 3) Wydatki na oświatę (subwencja + środki własne): 9 773 648,00 zł;
- 4) Wydatki bieżące gminy ogółem: 36 354 443,03 zł.

Wydatki Gminy Dolice w tym te, które są związane z realizacją zadań oświatowych dobrze jest ująć w postaci tabeli oraz wykresu.

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r. (wg planu)
Subwencja:	5 820 019,00 zł	6 138 981,00 zł	6 179 979,00 zł	5 976 976,00 zł
Środki własne z budżetu	1 548 171,53 zł	1 845 700,92 zł	2 379 351,08 zł	3 549 806,82 zł
Wydatki na oświatę	7 630 147,43 zł	8 228 958,95 zł	8 881 197,26 zł	9 773 648,00 zł
Wydatki bieżące gminy ogółem	27 240 865,37 zł	28 217 265,84 zł	31 249 524,39 zł	36 354 443,03 zł

W szczególności analiza wykresu wskazuje, że wydatki na cele oświatowe w Gminie Dolice rosną – i jest to stan charakterystyczny dla całego kraju. Jednak w Gminie Dolice finansowanie zadań oświatowych w coraz większym stopniu obciąża budżet Gminy, gdyż wysokość subwencji oświatowej z budżetu państwa jest od kilku lat w zasadzie niezmienna, a 2020 r. może być nawet niższa niż w dwóch latach poprzednich. Wynika to z tego, że mechanizm ustalania wysokości subwencji oświatowej jest oparty w głównej mierze na ilości dzieci w systemie szkolnym w danej gminie – im mniejsza liczba dzieci, tym mniejsza kwota subwencji oświatowej.

W analizie finansowej należy wziąć pod uwagę łączne koszty ponoszone odrębnie na każdą ze szkół prowadzonych przez Gminę, a szczególnie średnie środki przeznaczane w każdej ze szkół w przeliczeniu na jednego ucznia oraz średnie środki przeznaczane w każdej ze szkół na wynagrodzenia. Pozwoli to na wstępną ocenę efektywności i celowości wydatkowania środków publicznych.

1) **Środki finansowe przeznaczane na każdą ze szkół:**

Szkoła Podstawowa w Dobropolu:

rok	Łączne środki przeznaczone na szkołę	W tym wydatki na wynagrodzenia	W tym wydatki na inne cele niż na wynagrodzenia	Subwencja z przeznaczeniem na szkołę	Środki własne z przeznaczeniem na szkołę
2017	1 134 228,41	881 479,49	253 748,92	820 336,31	313 892,10
2018	1 197 905,16	958 155,63	239 789,53	971 796,08	226 109,08
2019	1 416 334,66	1 155,002,47	261 332,19	1 090 264,69	326 069,92
2020 (plan)	1 503 874,43	1 197 588,00	306 286,43	1 208 759,54	295 111,89

Szkoła Podstawowa w Dolicach:

rok	Łączne środki przeznaczone na szkołę	W tym wydatki na wynagrodzenia	W tym wydatki na inne cele niż na wynagrodzenia	Subwencja z przeznaczeniem na szkołę	Środki własne z przeznaczeniem na szkołę
2017	3 593 145,21	3 038 130,62	555 014,59	2 736 137,48	857 007,73
w tym od 1.09.17 r.	1 030 049,69	817 175,96	212 873,73	1 551 556,59	
2018	3 380 230,34	2 876 085,47	504 144,87	2 654 403,83	725 826,48
2019	3 388 778,42	2 725 148,38	663 630,39	2 310 752,60	1 078 025,82
2020 (plan)	3 311 549,70	2 712 143,00	599 406,70	2 071 802,73	1 239 746,97

Szkoła Podstawowa w Rzeplinie:

rok	Łączne środki przeznaczone na szkołę	W tym wydatki na wynagrodzenia	W tym wydatki na inne cele niż na wynagrodzenia	Subwencja z przeznaczeniem na szkołę	Środki własne z przeznaczeniem na szkołę
2017	1 832 947,46	1 511 683,72	321 263,74	1 581 833,63	251 113,83
2018	2 030 875,24	1 701 300,78	329 574,46	1 719 850,44	311 024,80
2019	2 355 054,83	1 968 278,97	386 775,86	1 754 422,08	600 632,75
2020 (plan)	3 021 583,72	2 258 257,35	763 326,37	1 879 919,72	1 141 663,00

Szkoła Podstawowa w Sadowie:

rok	Łączne środki przeznaczone na szkołę	W tym wydatki na wynagrodzenia	W tym wydatki na inne cele niż na wynagrodzenia	Subwencja z przeznaczeniem na szkołę	Środki własne z przeznaczeniem na szkołę
2017	720 241,06	620 850,45	99 390,61	574 120,36	146 120,70
2018	919 573,45	770 453,62	149 119,83	719 516,58	200 056,87
2019	1 048 334,54	911 865,99	136 468,55	802 896,84	245 537,73
2020 (plan)	1 312 897,00	1 075 621,00	237 276,00	816 491,95	496 405,05

Powyżej zestawione środki obrazują prawidłowości występujące w ostatnich latach w większości gmin w Polsce. Rośnie łączna kwota wydatków na oświatę, rośnie wysokość subwencji oświatowej, rośnie wysokość środków własnych przeznaczanych przez Gminę na cele oświatowe. Jeśli analizuje się powyższe dane w oderwaniu od liczby uczniów w każdej ze szkół, to jedynym elementem, który przykuwa uwagę, jest stosunkowo niewielki wzrost kwoty subwencji na SP w Rzeplinie (mimo iż ta szkoła zmieniła swoją strukturę ze szkoły sześcioklasowej w ośmioklasową) z jednoczesnym znaczącym wzrostem łącznej kwoty środków własnych przekazywanych przez Gminę z przeznaczeniem na tę szkołę – jest to szczególnie widoczne w zestawieniu lat 2018, 2019 i 2020.

Rzeczywista wartość wydatków ze źródeł publicznych w Gminie Dolice będzie widoczna dopiero wówczas, gdy wydatki te zestawimy z liczbą uczniów pobierających naukę w każdej ze szkół. Uwzględniając dane zawarte w powyższych tabelach oraz liczbę uczniów w każdej ze szkół należy wskazać, że środki publiczne wydatkowane w przeliczeniu na jednego ucznia w szkole, w każdej ze szkół były zasadniczo inne. Z pewnością jedną z głównych przyczyn tego stanu rzeczy mogło być to, że co do zasady utrzymanie jednego ucznia w szkole małej jest znacząco kosztowniejsze niż w szkole większej. Jednak ta prawidłowość nie występuje w pełni w szkołach prowadzonych przez Gminę, gdyż:

1. wydatki ze źródeł publicznych (łącznie subwencja oraz środki własne) w szkołach małych, czyli w Dobropolu i w Sadowie są na stosunkowo porównywalnym i stosunkowo wysokim poziomie (również wydatki ze środków własnych), jednak

2. wydatki w szkołach większych, tj. w Dolicach i w Rzeplinie różnią się zasadniczo – także w stosunku do wydatków w szkołach małych: otóż w przeliczeniu na jednego ucznia najwyższe wydatki ponoszone są w szkole w Dolicach, a najniższe w innej większej szkole – w Rzeplinie. Wpływ na taką wysokość wydatkowania środków w SP w Dolicach ma wielkość infrastruktury szkolnej w stosunku do niewielkiej liczby uczniów zapisanych do tej szkoły. Dlatego, należy zwrócić uwagę na to, że nie powinno tak być, iż z punktu widzenia wielkości infrastruktury (i kosztów jej utrzymania), do szkoły w Dolicach uczęszcza zbyt mało uczniów.

Wnioski powyższe są dobrze widoczne w zestawieniu, w poniżej zamieszczonych tabelach:

- 1) **Środki finansowe przeznaczane w każdej ze szkół w przeliczeniu na jednego ucznia** (przyjęto liczbę uczniów wg. danych w SIO w stosunku do wydatków na każdą ze szkół w roku budżetowym 2019):

Szkoła	łącznie środki z finansów publicznych (zł)	środki własne Gminy (zł)
SP w Dobropolu	16 279,71	3747,93
SP w Dolicach	17 289,69	5500,13
SP w Rzeplinie	12 939,86	3300,18
SP w Sądowie	16 640,23	3897,42

Należyta analiza finansowa kosztów przeznaczanych na każdą ze szkół prowadzonych przez Gminę Dolice, musi uwzględniać kwoty przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń w tych szkołach oraz przeliczenie kwot wydatkowanych z tych źródeł na jednego ucznia w każdej ze szkół. Odpowiednie zestawienie wskazują dwie poniższe tabele.

- 2) **Środki finansowe przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń w każdej ze szkół:**

szkoła	2017 zł	2018 zł	2019 zł	2020 zł (plan)
SP w Dobropolu	881 045,04	958 055,63	1 155 002,47	1 197 588,00
SP w Dolicach	3 038 130,62	2 867 088,47	2 721 422,38	2 712 143,00
SP w Rzeplinie	1 511 683,72	1 700 199,11	1 967 577,41	2 258 257,35
SP w Sądowie	620 850,45	770 453,62	911 865, 99	1 075 621,00

Biorąc pod uwagę powyższe dane, widoczny jest w szczególności niewspółmierny wzrost wydatków na wynagrodzenia w szkołach w Dobropolu, w Rzeplinie i w Sądowie (zmiana struktury wydatków w szkole w Dolicach jest zupełnie odmienna ze względu na likwidację gimnazjum i przekształcenie zespołu szkół w szkołę podstawową). Tempo wzrostu wydatków na wynagrodzenia było w ostatnich latach najwyższe w szkole w Sądowie, a najniższe w szkole w Rzeplinie (z zastrzeżeniem, że wg planu, w 2020 r. wzrost wydatków na wynagrodzenia w SP w Rzeplinie był również wysoki).

- 3) **Środki finansowe przeznaczane w każdej ze szkół na wynagrodzenia w przeliczeniu na jednego ucznia** (przyjęto liczbę uczniów wg. danych w SIO w stosunku do wydatków na wynagrodzenia w każdej ze szkół w roku budżetowym 2019) :

Kwoty środków publicznych wydatkowane na wynagrodzenia w przeliczeniu <u>na jednego ucznia</u> w szkole	
szkoła	2019 (zł)
SP w Dobropolu	13 275,89
SP w Dolicach	13 884,80
SP w Rzeplinie	10 810,86
SP w Sądowie	14 474,06

Wydatki na wynagrodzenia, z czego zasadniczą część stanowią wynagrodzenia nauczycieli, znacząco rosły w SP w Sądowie, co wynikało głównie z konieczności wdrożenia reformy systemu oświaty z 2017 r., w toku której szkoły podstawowe stały się szkołami 8 – letnimi. Należy jednak podkreślić, że już w roku 2018 w szkołach podstawowych było 8 oddziałów klas, jednak zasadniczy wzrost wydatków utrzymał się w SP w Sądowie również w roku 2019.

Przede wszystkim jednak istotne jest to, że **kwota wydatków publicznych na wynagrodzenia w przeliczeniu na jednego ucznia w poszczególnych szkołach jest zasadniczo różna**. Jest bardzo wysoka nie tylko w szkołach małych, tj. w Dobropolu i w Sądowie, ale również w Dolicach. Zapewne jest to w części wynikiem tego, że niektórzy spośród nauczycieli zatrudnianych w Dolicach uzupełnia etaty w szkołach w Dobropolu i w Sądowie –

jednak należy mieć przy tym na względzie, że wydatki w obu mniejszych szkołach utrzymywały się na relatywnie wysokim i rosnącym poziomie. Natomiast kwota wydatków na wynagrodzenia w przeliczeniu na jednego ucznia, najniższa jest w szkole w Rzeplinie. Również te dane wskazują na wadliwość systemu szkół prowadzonych przez Gminę Dolice. **Bardzo wysokie kwoty ze środków publicznych przeznaczane są w Gminie na wynagrodzenia w szkołach małych oraz w szkole największej.** W przypadku szkoły w Dolicach ma to w dużej mierze związek z tym, że liczba zatrudnionych nauczycieli i innych pracowników w stosunku do liczby dzieci jest duża. Właściwe jest również w tym przypadku wskazanie, iż w szkole w Dolicach uczy się zbyt mało dzieci w stosunku do ogólnej liczby zatrudnianych w szkole pracowników.

Wnioski z analizy finansowej:

Należy podkreślić, że tendencja wzrostu wydatków własnych Gminy z przeznaczaniem na cele oświatowe będzie się utrzymywać w ciągu kolejnych lat. Wynika to z niekorzystnej tendencji demograficznej w Gminie i systemu naliczania subwencji oświatowej z budżetu państwa, opierającej się w dużej mierze na tym, że kwota subwencji zależy w głównej mierze od ilości dzieci zapisanych do szkół w gminie. W każdej ze szkół klasy są bardzo mało liczne (w Dobropolu i w Sądowie średnio odpowiednio 9 i 12 uczniów i wychowanków w oddziale, a w Dolicach i w Rzeplinie: średnio odpowiednio 17 i 20 uczniów i wychowanków w oddziale), co powoduje, że koszty utrzymania tych szkół w Gminie są bardzo wysokie. Należy przy tym podkreślić, że koszty te obciążają pośrednio budżet państwa – gdyż wpływają na wysokość subwencji oświatowej, a także budżet Gminy Dolice – gdyż Gmina jest zmuszona przeznaczać środki własne na realizację zadań oświatowych.

Sama struktura wydatków Gminy na cele oświatowe jest wadliwa. Znaczącą ich część pochłaniają wydatki stałe: koszty utrzymania budynków i infrastruktury szkolnej, wynagrodzenia nauczycieli i innych pracowników szkół, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe oraz na dowóz dzieci do szkół. Kwoty przeznaczane na te cele w ciągu ostatnich trzech lat wzrosły niewspółmiernie do efektów kształcenia i wychowania uzyskiwanych przez placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Dolice.

Wadliwość struktury wydatków oświatowych w Gminie Dolice jest szczególnie mocno widoczna w toku analizy kwot łącznie wydatkowanych na szkoły najmniejsze:

1. po pierwsze, w placówkach do których zapisanych jest **120 (Dobropole) i 82 (Sądów) uczniów i wychowanków**, wydatki roczne w 2019 r i 2020 r. sięgają niemal 1.3 do 1.5 mln złotych rocznie, w tym na same wynagrodzenia wydatkuje się w tych szkołach od 1 mln do prawie 1.2 mln zł rocznie;

2. po drugie, w placówkach Dobropolu i w Sądowie wydatki roczne w przeliczeniu na jednego ucznia i wychowanka wynoszą 16 280 zł i 16 640 zł, podczas gdy w szkole w Rzeplinie wydatki roczne w przeliczeniu na jednego ucznia i wychowanka wynoszą 12 940 zł. Co istotne jednak, największe środki finansowe z wszystkich szkół prowadzonych przez Gminę, ponoszone są na Szkołę Podstawową w Dolicach – środki te wynoszą 17 290 zł rocznie w przeliczeniu na jednego ucznia i wychowanka.
3. po trzecie, znaczną część wszystkich wydatków w każdej ze szkół pochłaniają środki na wynagrodzenia. O ile w szkole w Dolicach łączne wydatki w przeliczeniu na jednego ucznia mogą być stosunkowo łatwo obniżone, to w praktyce nie jest to możliwe w szkołach w Dobropolu i w Sądowie;
4. po czwarte, **w szkołach w których wydatki środków publicznych na cele oświatowe są największe, wyniki kształcenia i wychowania są bardzo niskie**, a zakres realizacji zadań oświatowych stosunkowo wąski – i jednocześnie wydatki te są znacząco wyższe niż w szkołach, w których efekty kształcenia są wyższe.

Gmina Dolice podjęła wysiłek dostosowania szkół podstawowych do wymagań wynikających z reformy systemu oświaty z 2017 r. Formalnie w każdej ze szkół istnieje 8 klas, ale nie jest tak, że każde zajęcia edukacyjne realizowane w są w odrębnych oddziałach – funkcjonują klasy łączone. Łączenie różnych grup uczniów w jednym pomieszczeniu, w którym realizowane są dla każdej z grup wiekowych różne zajęcia edukacyjne, różne treści programów nauczania i różne elementy podstawy programowej, znacząco wpływa na obniżenie skuteczności i jakości procesu dydaktyczno – wychowawczego. Stan taki dowodzi, do czego w praktyce prowadzi teza o skuteczności nauczania w małych grupach uczniów. Otwieranie oddziałów klas I – III, do których jest pierwotnie zapisanych np. 8 uczniów, w warunkach takiej gminy jak Gmina Dolice, często prowadzi do tego, że te same dzieci po kilku latach są w oddziale, do którego zapisanych jest np. 6 uczniów. W takich przypadkach muszą być podejmowane decyzje o organizacji nauczania w ramach klas łączonych.

W szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice dostosowano również warunki prowadzenia działalności dydaktyczno – wychowawczej zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej. Dotyczy to w szczególności zajęć edukacyjnych z fizyki, chemii i biologii, które do 2017 r. nie były realizowane w szkołach podstawowych, a w gimnazjach.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że koszty utrzymania szkół w Gminie Dolice, w przeliczeniu na jedno dziecko, należą i będą w ciągu kolejnych lat należały, do jednych z najwyższych w Województwie Zachodniopomorskim. Uwzględniając jedne z

najniższych efektów kształcenia w Województwie (i w Polsce), stan taki nie może być uznany zgodny z zasadami dysponowania finansami publicznymi – w szczególności zasadami gospodarności, efektywności i celowości. Dotyczy to tak kwot przekazywanych z budżetu państwa w ramach subwencji oświatowej jak i środków własnych Gminy przeznaczanych na realizację zadań oświatowych.

Analiza finansów publicznych przeznaczanych na utrzymanie placówek oświatowych w Gminie Dolice powinna być przeprowadzana corocznie tak, aby weryfikować, czy niekorzystne zjawiska opisane w niniejszym opracowaniu, ulegają zmniejszeniu i minimalizacji.

W innych porównywalnych pod względem demograficznym gminach Województwa Zachodniopomorskiego, nie ma jednocześnie istniejących czterech szkół obejmujących swoją strukturą organizacyjną pełne 8 klas. W Gminie Dolice zamieszkującej ok 7,6 tys. ludności istnieją cztery szkoły podstawowe. Dla przykładu można wskazać, że:

1. w Gminie Chociwel – 5,7 tys. – istnieje jedna szkoła;
2. w Gminie Ińsko – 3,36 tys. – istnieje jedna szkoła;
3. w Gminie Lipiany – 5,83 tys. – istnieje jedna szkoła;
4. w Gminie Pyrzyce – 19,5 tys. – istnieje sześć szkół;
5. w Gminie Stara Dąbrowa – 3,7 tys. – istnieją dwie szkoły;
6. w Gminie Suchań – 4,1 tys. – istnieje jedna szkoła;
7. w Gminie Warnice – 3,36 tys. – istnieje jedna szkoła.

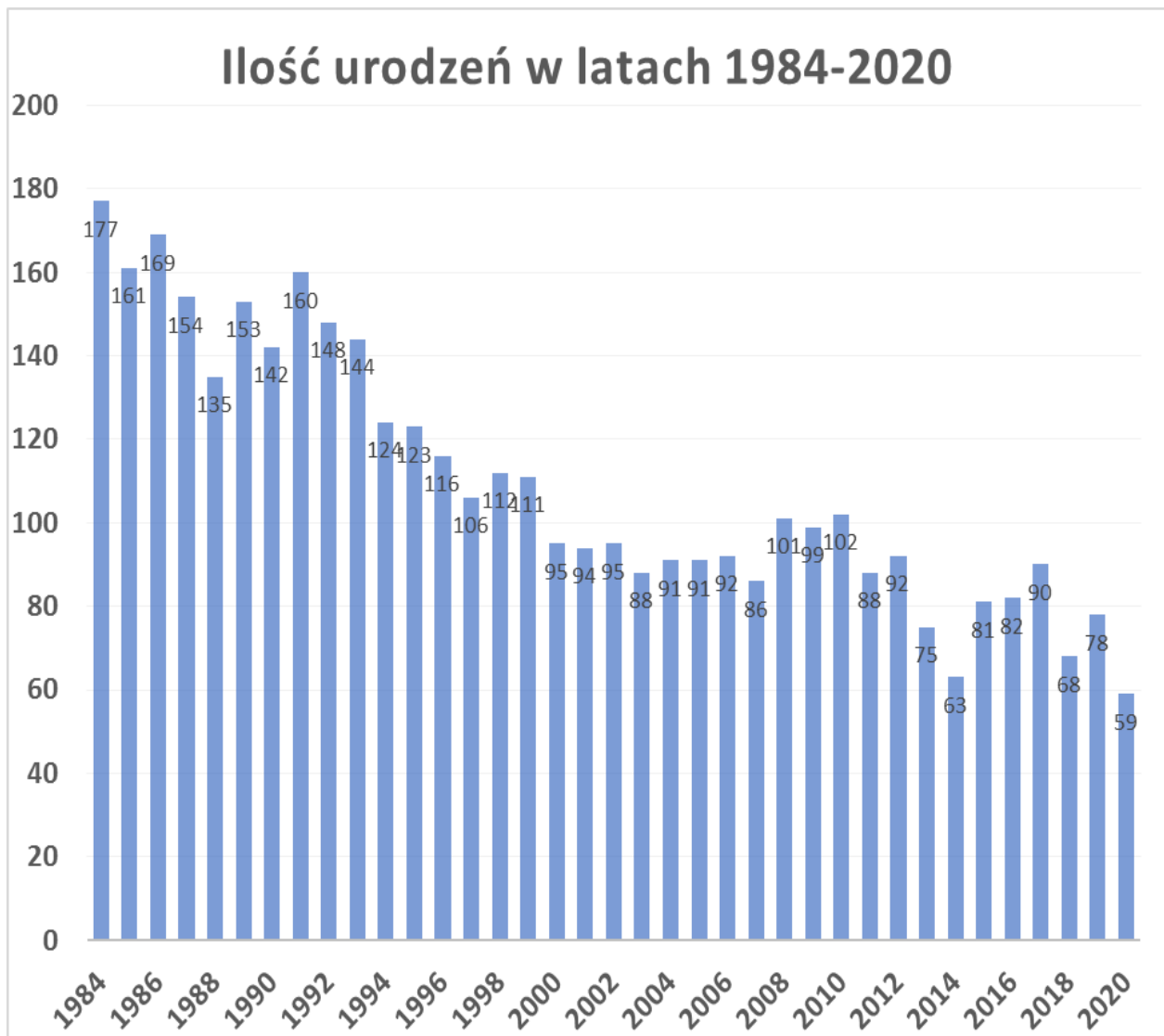
3. Analiza demograficzna.

Określając kierunki rozwoju oświaty w Gminie Dolice należy uwzględnić specyficzną strukturę demograficzną Gminy. Jej cechą szczególną jest mała liczba dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu oraz niska liczba dzieci, które w najbliższych latach będą obejmowane obowiązkiem szkolnym. Z danych z ewidencji ludności wynika, że stan ten będzie się utrzymywał co najmniej do roku szkolnego 2025/2026.

Wystarczy wskazać, że dzieci mających miejsce zamieszkania na terenie Gminy Dolice urodzonych w 2014 r. jest 60, urodzonych w 2015 r. jest 70, a urodzonych w roku 2016 – 78 dzieci. Mowa tu oczywiście o łącznej liczbie dzieci we wszystkich obwodach wszystkich czterech szkół prowadzonych przez Gminę. Ilość urodzeń w obwodach szkół w Dolicach i w Rzeplinie jest stosunkowo wysoka (17 do 34 dzieci). Natomiast ilość urodzeń jest szczególnie

niska w obwodach SP w Dobropolu i SP w Sądowie i dla każdej z tych szkół obejmuje średnio po ok. 10 dzieci rocznie.

Analiza demograficzna opierająca się jedynie na liczbie urodzeń w Gminie Dolice wskazuje na to, że liczba urodzeń, a tym samym ilość dzieci wchodzących w wiek przedszkolny i szkolny, spadła w ciągu ostatnich ponad 30 lat średnio niemal o połowę. Dobrze ilustruje to wykres zamieszczony poniżej:

Negatywne tendencje demograficzne w Gminie Dolice najlepiej ilustrują dane z ewidencji ludności, zweryfikowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z punktu widzenia faktycznego zamieszkiwania. Liczba dzieci urodzonych w kolejnych latach 2014 – 2019 (czyli w latach, w których kolejne roczniki dzieci będą wchodziły w wiek szkolny), w

poszczególnych obwodach szkolnych, zgodnie z obecnie obowiązującą strukturą szkół podstawowych w Gminie, przedstawia kolejna tabela.

Liczba dzieci wchodzących w wiek szkolny w kolejnych latach, zamieszkujących w obwodach szkolnych czterech szkół podstawowych:								
Szkoła Podstawowa	Obwody szkół	Liczba dzieci zamieszkujących urodzonych w kolejnych latach						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SP w Dobropolu	Boguszyce, Brzezina, Dobropole Pyrzyckie, Płoszkowo, Skrzany, Warszyn	12	16	7	11	10	10	13
SP w Dolicach	Dolice, Mogilica, Morzyca, Moskorzyn, Pomietów, Szemiłino, Żalęcino	20	30	30	34	26	35	23
SP w Rzeplinie	Brałęcin, Kolin, Krępczewo, Lipka, Przewłoki, Trzebień, Rzeplino	17	18	29	30	19	23	23
SP w Sądowie	Sądów, Sądówko, Ziemomyśl A, Ziemomyśl B	11	6	12	10	12	6	7
Łącznie		60	70	78	85	67	74	66

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba dzieci w szkołach co najmniej do roku 2025/2026 będzie utrzymywać się na niskim poziomie i będzie wykazywać tendencję malejącą. Oznacza to, że liczebność dzieci w szkołach i wychowanków w przedszkolach będzie w kolejnych latach niska, a oddziały klasowe w każdej ze szkół będą wciąż bardzo mało liczne.

Biorąc pod uwagę niekorzystne tendencje demograficzne, czyli w konsekwencji niską liczebność dzieci w wieku szkolnym, a także zmniejszającą się liczbę dzieci w wieku do 3 lat i liczbę urodzeń, Gmina Dolice będzie utrzymywała strukturę szkół niedostosowaną do zmieniającej się od dłuższego czasu sytuacji demograficznej. Już w roku szkolnym 2020/2021 Gmina Dolice utrzymując cztery szkoły podstawowe o pełnej strukturze organizacyjnej, prowadzi (wg. danych z SIO z dn. 01.11.2020 r.):

1. Szkołę Podstawową w Dobropolu, do której jest zapisanych **87 uczniów**; przy Szkole działają dwa oddziały przedszkolne, do których zapisanych jest **33 wychowanków**;
2. Szkołę Podstawową w Dolicach, do której jest zapisanych **196 uczniów**; przy Szkole działają trzy oddziały przedszkolne, do których zapisanych jest **61 wychowanków**;
3. Szkołę Podstawową w Rzeplinie, do której jest zapisanych **182 uczniów**; przy Szkole działają trzy oddziały przedszkolne, do których zapisanych jest **49 wychowanków**;
4. Szkołę Podstawową w Sądowie, do której jest zapisanych **63 uczniów**; przy Szkole działają dwa oddziały przedszkolne, do których zapisanych jest **19 wychowanków**.

Z prognoz przyjętych w Gminie na podstawie danych z ewidencji ludności oraz danych z Systemu Informacji Oświatowej o dzieciach zapisanych do oddziałów przedszkolnych w szkołach w Gminie wynika, że w roku szkolnym 2021/2022 liczba uczniów w oddziałach klas I będzie wynosić:

1. w Szkole Podstawowej w Dobropolu – 10;
2. w Szkole Podstawowej w Dolicach – 20;
3. w Szkole Podstawowej w Rzeplinie – 13;
4. w Szkole Podstawowej w Sądowie – 9.

Również liczba dzieci podlegających obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu oraz liczba dzieci w wieku 3 – 5 lat jest taka, że w każdej z czterech szkół w kolejnych latach szkolnych liczba uczniów będzie niska i dotyczy to w szczególności szkół w Dobropolu i w Sądowie.

Struktura demograficzna Gminy w zestawieniu z mechanizmem obliczania subwencji oświatowej dla gmin, gdzie jej wysokość zależy w głównej mierze od liczby dzieci zapisanych do szkół, powoduje, że koszty utrzymania systemu oświaty w Gminie Dolice są bardzo wysokie i że będą rosły. W związku z tym, że wysokość utrzymania infrastruktury szkolnej w czterech szkołach jest co do zasady stała, mała liczba dzieci oznacza niską i spadającą w stosunku do potrzeb kwotę subwencji oświatowej z budżetu państwa, co w konsekwencji powoduje, że kwota

środków finansowych przeznaczanych w Gminie ze środków własnych na jedno dziecko wciąż rośnie i wciąż będzie rosła, a wydatki te będą w coraz większym stopniu obciążały budżet Gminy.

Należy również podkreślić, że w świetle niekorzystnych tendencji demograficznych, kwota środków publicznych przeznaczana na realizację zadań oświatowych, jest kwotą znacząco przewyższającą oczekiwane efekty. Również dane demograficzne w zestawieniu ze strukturą szkół utrzymywanych na skutek decyzji władz Gminy, zmuszają do przyjęcia, iż mogą istnieć obawy co do tego, czy środki publiczne pochodzące z subwencji oświatowej (środki budżetu państwa) jak również środki publiczne z budżetu Gminy, wydatkowane są zgodnie z zachowaniem zasady celowości i gospodarności. Bardzo niska liczebność dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, a co za tym idzie niska i relatywnie spadająca kwota subwencji oświatowej, przy mocno rozbudowanej sieci szkół, oznacza, że w Gminie Dolice trudno będzie podejmować działania inwestycyjne mające na celu unowocześnienie warunków pobytu w szkołach i ciągle zbliżanie tych warunków do standardów, do których mają prawo również mieszkańcy Gminy Dolice.

5. Analiza możliwych rozwiązań.

Obecny system placówek oświatowych na terenie Gminy Dolice wykazuje szereg wadliwości z punktu widzenia słusznych interesów i praw mieszkańców, tak dzieci jak i rodziców. Wadliwości te są szczególnie widoczne wobec:

1. prawa rodziców i dzieci do wysokiego poziomu edukacji,
2. prawa do równych szans edukacyjnych (a w rzeczywistości różnych wobec uczniów w innych szkołach w Gminie oraz w innych szkołach w kraju!);
3. prawa do realizacji obowiązku szkolnego, obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego oraz prawa do wychowania przedszkolnego w warunkach określonych przez przepisy prawa;
4. prawa do skutecznego i celowego wydatkowania środków publicznych przeznaczonych przez system prawa na realizację zadań oświatowych.

System placówek oświatowych w Gminie Dolice jest wadliwy również z ekonomicznego punktu widzenia. Środki publiczne wydatkowane są w sposób rozproszony i niepodporządkowany wspólnym jednolicie określonym celom. Utrzymywanie w każdej z czterech szkół pełnej, ośmioklasowej struktury organizacyjnej, skutkuje istnieniem niewspółmiernej do liczby uczniów struktury zatrudnienia nauczycieli oraz powoduje konieczność wydatkowania kwot finansowych niewspółmiernych do liczby uczniów.

Gmina Dolice powinna dokonać zmian w systemie sieci prowadzonych przez siebie szkół i oddziałów przedszkolnych. **Celem tych zmian jest przede wszystkim:**

1. racjonalizacja sieci szkół poprzez dostosowanie sieci do potrzeb mieszkańców Gminy;
2. podniesienie jakości kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice;
3. wyrównanie szans edukacyjnych dzieci zamieszkujących w Gminie Dolice;
4. poszerzenie oferty edukacyjnej szkół poprzez dostosowanie jej do wymagań wynikających z celów stawianych przed systemami oświaty przez przepisy o podstawie programowej oraz o kompetencjach kluczowych;
5. racjonalizacja sieci szkół poprzez dostosowanie do struktury demograficznej na terenie Gminy;
6. racjonalizacja wydatków publicznych (pochodzących z subwencji i z budżetu Gminy) przeznaczanych na realizację zadań oświatowych;
7. poprawę warunków realizacji prawa do wychowania przedszkolnego dla dzieci zamieszkującym na terenie Gminy Dolice.

W przypadku Gminy Dolice konieczne jest **dokonanie zmian systemowych, dotyczących wszystkich szkół prowadzonych przez Gminę**. W Gminie Dolice prowadzone są aż cztery szkoły: każda o pełnej strukturze organizacyjnej. Poza szkołą w Rzeplinie każda z tych szkół ma trudności z osiągnięciem zadowalających efektów kształcenia i wychowania, przy czym w dwóch szkołach najmniejszych trudności te mają charakter zasadniczy i w istotnej mierze wynikają z samej struktury tych szkół.

Analiza przewidywanych przez prawo oświatowe rozwiązań dokonana w kontekście sytuacji Gminy Dolice, wskazuje na następujące **cztery możliwe rozwiązania**:

1. **Pozostawienie dotychczasowego systemu placówek oświatowych bez zmian**, co oznacza akceptację dotychczasowego systemu oraz zgodę na utrzymywanie stanu, w którym słuszne interesy mieszkańców nie są realizowane na odpowiednim poziomie a finanse publiczne wydatkowane są co najmniej mało efektywnie. Należy podkreślić również, że brak decyzji dotyczących struktury systemu szkół prowadzonych przez Gminę Dolice nie tylko utrwała wadliwy stan, ale w toku kolejnych kilku lat znacznie ten stan pogorszy. Będzie to przynosiło negatywne skutki w szczególności dla uczniów i będzie stanowiło przedłużenie stanu, w którym wydatki publiczne nie są realizowane celowo i gospodarnie. Liczba dzieci zamieszkujących na terenie Gminy wciąż spada, co pociąga za sobą spadek liczby uczniów zapisywanych do szkół w Gminie. W każdej z klas szkół prowadzonych przez Gminę, dzieci będzie coraz mniej, co spowoduje dalsze zmniejszenie liczby oddziałów w szkołach,

głównie ze względu na konieczność tworzenia klas łączonych – tzn. takich klas, które łączą dzieci różnych roczników. Oczywiście wpłynęłoby to negatywnie na jakość procesu dydaktyczno – wychowawczego oraz doprowadziłoby do znaczącego zmniejszenia liczby godzin zajęć prowadzonych w szkołach, a tym samym do ograniczenia wymiarów zatrudnienia nauczycieli pracujących w szkołach. Jest to wyraźnie widoczne w każdej ze szkół prowadzonych przez Gminę Dolice (jednak w najmniejszym stopniu w szkole w Rzeplinie).

2. **Przekształcanie Szkoły Podstawowej w Dobropolu w szkołę o niepełnej strukturze organizacyjnej**, w której realizowana byłaby edukacja wczesnoszkolna, a tym samym prowadzone byłyby wyłącznie **oddziały klas I – III** z jednoczesnym przekształceniem Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Dobropolu w oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej. Jednocześnie nastąpiłaby **likwidacja Szkoły Podstawowej w Sądowie** i likwidacja Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Sądowie oraz przeznaczenie budynku, w którym mieści się ta Szkoła na potrzeby społeczne i kulturalne społeczności lokalnej. Dzieci z oddziałów przedszkolnych będą mogły wykonywać prawo do wychowania przedszkolnego (i obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne) w oddziałach przedszkolnych w SP w Dobropolu, dzieci klas I – III będą realizowały obowiązek szkolny w SP w Dobropolu, a uczniowie klas IV – VIII w SP w Dolicach.

W konsekwencji w Gminie istniałyby trzy szkoły: dwie w Dolicach i w Rzeplinie o pełnej strukturze organizacyjnej oraz trzecia – w Dobropolu, o niepełnej strukturze organizacyjnej obejmującej oddziały klas I – III wraz z oddziałami przedszkolnymi, gdzie dzieci w wieku 3 – 5 lat realizowałyby prawo do wychowania przedszkolnego, a dzieci 6 – letnie, obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne.

Rozwiązanie takie jest możliwe w świetle przepisów prawa oświatowego, w szczególności w świetle art. 95 ustawy prawo oświatowe.

3. **Likwidacja Szkoły Podstawowej w Dobropolu i Szkoły Podstawowej w Sądowie oraz utworzenie przy Szkole Podstawowej w Dolicach dwóch szkół filialnych: w Dobropolu i Sądowie**; każda z tych szkół filialnych będzie zapewniała prawo do realizacji obowiązku szkolnego w klasach I – III. Zespoły Wychowania Przedszkolnego przy szkołach w Dobropolu i w Sądowie zostaną przekształcone w oddziały przedszkolne przy szkole filialnej w Dobropolu i w Sądowie. W takim przypadku w Gminie Dolice pozostaną dwie szkoły: w Dolicach i w Rzeplinie, natomiast szkoły filialne będą organizacyjnie podporządkowane szkole w Dolicach.

4. **Przekształcenie Szkoły Podstawowej w Dobropolu oraz przekształcenie Szkoły Podstawowej w Sądowie w szkoły o niepełnej strukturze organizacyjnej obejmującej klasy I – III.** Zespoły Wychowania Przedszkolnego przy szkołach w Dobropolu i w Sądowie zostaną przekształcone w oddziały przedszkolne przy szkołach o niepełnej strukturze organizacyjnej w Dobropolu i w Sądowie. W takim przypadku w Gminie Dolice pozostaną cztery szkoły: dwie (w Dolicach i w Rzeplinie) o pełnej strukturze organizacyjnej) oraz dwie o niepełnej strukturze organizacyjnej.

Rozwiązanie wskazane punkcie drugim (likwidacja szkoły w Sądowie oraz przekształcenie szkoły w Dobropolu w szkołę o niepełnej strukturze organizacyjnej) jest w pełni dopuszczalne przez prawo oświatowe, a jednocześnie jest najbardziej optymalne pod względem organizacyjnym i finansowym oraz społecznym. Daje ono największe szanse na najpełniejszą realizację celów stawianych przed szkołami przez system prawa oświatowego z jednoczesną optymalizacją wydatków ze źródeł publicznych. Jest to najlepsze rozwiązanie z punktu widzenia słuszych interesów uczniów i ich rodziców oraz potrzeb społeczności lokalnej, Gminy Dolice, systemu oświaty, wymagań wynikających z przepisów nowego prawa oświatowego, w tym reformy systemu oświaty. Przyczyni się do koncentracji środków i możliwości Gminy i nauczycieli na poprawie jakości kształcenia oraz zasadniczo poprawi zarządzanie procesami zachodzącymi w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice.

W każdym przypadku w którym przewidziane są zmiany systemu placówek oświatowych, zakłada się, że uczniowie oddziałów klas IV – VIII z dotychczasowych szkół w Dobropolu i w Sądowie będą od dnia 1 września 2021 r. realizowali obowiązek szkolny w szkole Podstawowej w Dolicach. W związku z tym konieczna będzie odpowiednia zmiana obwodów szkolnych. Gmina Dolice zapewni bezpośredni i sprawny transport dzieci z dotychczasowych obwodów szkolnych szkół w Dobropolu i w Sądowie do szkoły w Dolicach. Sprzyja temu poprawa infrastruktury drogowej na terenie Gminy oraz stosunkowo niewielkie odległości między dotychczasowymi obwodami szkół w Dobropolu i Sądowie a szkołą w Dolicach. Należy wskazać, że Gmina Dolice utrzymuje dwa autobusy szkolne i jednego busa, a dodatkowo korzysta z usług przewoźników zewnętrznych. **System dowozów zostanie podporządkowany trzem celom:**

1. bezpieczeństwo uczniów;
2. wypełnienie ustawowych obowiązków Gminy związanej z dowozami dzieci do szkół;
3. zapewnienie dzieciom i młodzieży dowożonej do szkoły w Dolicach (oraz do szkoły w Rzeplinie) pełnego prawa do udziału w zajęciach obowiązkowych oraz różnorodnych, dostosowanych do potrzeb i oczekiwań dzieci i rodziców, zajęć dodatkowych.

Skutki finansowe proponowanych rozwiązań

Z punktu widzenia władz Gminy Dolice, zmiana systemu placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę jest podyktowana koniecznością wynikającą z dwóch przyczyn:

1. niewydolność systemu szkół prowadzonych przez Gminę Dolice;
2. nieracjonalność wydatkowania środków publicznych wobec niskich efektów kształcenia i wychowania w szkołach.

W związku z tym, każda zmiana, która będzie prowadziła do poprawy stanu obecnego, będzie zmianą korzystną – i to bez względu na to, o ile zmniejszą się kwoty wydatkowane ze źródeł publicznych na oświatę w Gminie. Dlatego organ wykonawczy Gminy Dolice nie oblicza dokładnych „oszczędności”, jakie wiążą się z realizacją zmian w systemie oświaty w Gminie. Nie o określoną kwotę „oszczędności” w zamierzenia Gminy chodzi, a o poprawę jakości kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w Gminie oraz o racjonalizację wydatkowania środków publicznych.

II. Zmiana struktury placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice.

1. Przekształcenie Szkoły Podstawowej w Dobropolu w szkołę o niepełnej strukturze organizacyjnej (obejmującej oddziały klasy I – III).

W rezultacie dokładnej i wszechstronnej analizy możliwych rozwiązań zmierzających do poprawy funkcjonowania systemu placówek oświatowych, dokonanej przez władze Gminy, po konsultacji z Zastępcą Wójta Gminy, Skarbnikiem, Sekretarzem, Kierownikiem Referatu Oświaty, Kadr i Płac, Wójt Gminy Dolice podjął decyzję o rekomendowaniu Radzie Gminy Dolice wariantu, którego podstawą organizacyjną jest:

1. **przekształcenie Szkoły Podstawowej w Dobropolu w szkołę o niepełnej strukturze organizacyjnej obejmującej oddziały klas I – III,**
2. **przekształcenie Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Dobropolu w oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej oraz**
3. **likwidacja Szkoły Podstawowej w Sądowie oraz likwidacja Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Sądowie, oraz**
4. **przeniesienie miejsca realizacji obowiązku szkolnego, rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego oraz obowiązku szkolnego z dotychczasowych**

obwodów Szkoły Podstawowej w Sądowie do szkoły w Dolicach lub do szkoły w Dobropolu (klasy młodsze) oraz dotychczasowych klas IV – VIII Szkoły Podstawowej w Dobropolu do szkoły w Dolicach, a także

5. przekształcenie Zespołów Wychowania Przedszkolnego w szkołach w Dolicach oraz w Rzeplinie, w oddziały przedszkolne przy tych szkołach podstawowych oraz
6. utworzenie nowej placówki oświatowej – Przedszkola Gminnego, w którym będzie realizowane prawo do wychowania przedszkolnego oraz obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego.

Takie rozwiązanie przyniesie efekty organizacyjne oczekiwane przez władze Gminy, umożliwi wdrożenie działań zmierzających do podniesienia jakości efektów kształcenia i wychowania w Gminie oraz przyniesie wymierne efekty ekonomiczne z zakresie wydatkowania finansów publicznych.

Intencją władz Gminy jest to, aby w Dobropolu wciąż funkcjonował budynek szkoły wykorzystywany na realizację zadań oświatowych wynikających z obowiązków Gminy. Zgodnie z przepisami prawa oświatowego, dotychczasowa szkoła podstawowa obejmująca klasy I – VIII zostanie przekształcona w szkołę obejmująca klasy I – III. Cała dotychczasowa infrastruktura szkoły zostanie zachowana na realizację celów oświatowych i edukacyjnych, gdyż w budynku nowej szkoły będą istnieć oddziały klas I – III oraz oddziały przedszkolne dla dzieci 3 – 5 i 6 – letnich.

Szkoła Podstawowa w Dobropolu, już 3 – klasowa, **ma być miejscem funkcjonalnie i organizacyjnie przeznaczonym do realizacji wychowania przedszkolnego oraz nauczania wczesnoszkolnego.** Szkoła ta (podobnie jak szkoła w Sądowie) była zdolna do realizacji zadań ustawowych w strukturze 6 – letniej szkoły podstawowej, ale nie jest w stanie tego spełnić w strukturze 8 – letniej szkoły podstawowej. W związku z tym oraz biorąc pod uwagę treść art. 95 ustawy Prawo oświatowe, szkoła w Dobropolu musi pełnić nieco inne niż dotychczas funkcje i dopiero wówczas będzie miała możliwości ich dobrego wykonywania.

Wszystkie konieczne inwestycje w infrastrukturę Szkoły w Dobropolu zostaną podporządkowane temu, aby dzieci w wieku 3 – 6 lat oraz dzieci objęte nauczaniem wczesnoszkolnym, przebywały w warunkach, które zapewnią pełną realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej nauczania wczesnoszkolnego.

W budynku Szkoły Podstawowej w Dobropolu planowane jest uruchomienie, niezależnie od zajęć dla dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia dzieci. **Zajęcia opieki świetlicowej mają być realizowane w czasie przed zajęciami i po zajęciach dzieci z klas I – III, z założeniem, że świetlica ma być czynna każdego dnia nie krócej niż do godziny 16.00.**

Budynek szkoły w Dobropolu zostanie więc przystosowany do realizacji zadań szkoły zgodnie z wymaganiami prawa oświatowego. Budynek ten nie może być dostosowany do pełnej realizacji wymagań z założeniem, że będzie tam tyle oddziałów szkolnych, ile musi być w szkole o pełnej strukturze organizacyjnej po reformie systemu oświaty z 2017 r. Jest to możliwe wyłącznie w szkole o niepełnej strukturze organizacyjnej. W związku z tym w Szkole w Dobropolu zostanie utworzona świetlica szkolna spełniająca zadania nałożone na świetlice przez przepisy prawa oświatowego i realizująca zadania wynikające z potrzeb i zainteresowań uczniów i rodziców uczniów oraz stołówka szkolna spełniająca wymagania sanitarne. Oddziały przedszkolne (odrębne dla dzieci 3 – 5 oraz 6 – letnich), będą realizowały swoje zadanie w lepszych warunkach. Ponadto, w budynku szkoły utworzone zostanie Centrum Aktywności Wiejskiej, świetlica wiejską oraz placówką wsparcia dziennego. W ten sposób infrastruktura szkoły w Dobropolu będzie wykorzystywana w szerszym niż dotychczas zakresie zgodnie z zadaniami nałożonymi na gminy przez ustawę – tj. na cele edukacyjne oraz na cele społeczne i kulturalne.

2. Likwidacja Szkoły Podstawowej w Sądowie oraz likwidacja Zespołu Wychowania Przedszkolnego w Sądowie.

Infrastruktura szkoły w Sądowie zostanie przeznaczona na inne gminne cele społeczne i kulturalne. W budynku dotychczasowej szkoły w Sądowie będzie funkcjonowało Centrum Aktywności Wiejskiej, w tym placówka wsparcia dziennego, biblioteka i świetlica wiejska. Obszar Gminy Dolice objęty dotychczasowymi obwodami szkolnymi szkół w Sądowie i w Dobropolu jest terenem o bardzo niskiej aktywności społecznej, a dotychczasowe działania aktywizujące te społeczności lokalne nie przynosiły oczekiwanych efektów. Konieczne jest więc podjęcie innych działań, w tym działań instytucjonalnych, polegających na utworzeniu ośrodków aktywności społecznej, w której będą realizowane plany aktywizacji społecznej. Jednym z elementów tego planu jest to, aby uczniowie z tych obszarów zostali przeniesieni do innych szkół. Jednym z celów likwidacji szkoły w Sądowie oraz ograniczenia struktury organizacyjnej szkoły w Dobropolu jest wyrównanie szans edukacyjnych poprzez:

1. umieszczenie dzieci w szkołach osiągających lepsze efekty kształcenia i wychowania, w szkołach z lepszą bazą i z wyposażeniem odpowiednim do wymagań podstawy programowej, w tym z salą gimnastyczną, ze świetlicą i ze stołówką spełniającą wymagania sanitarne;
2. centralizację wysiłków Gminy i nauczycieli w postaci działań integrujących i ograniczających wykluczenie dzieci pochodzących ze środowisk społecznie i kulturowo mniej aktywnych.

Szkoła Podstawowa w Sądowie ze względów lokalowych nie jest w stanie właściwie wypełnić zadań szkoły 8 – letniej. W szkole tej nie ma odrębnego pomieszczenia przeznaczonego na realizację zadań świetlicy szkolnej; nie ma odrębnego pomieszczenia stołówki szkolnej, nie ma sali gimnastycznej, a sam budynek wymaga zbyt dużych nakładów finansowych aby przystosować go do potrzeb np. związanych z wychowaniem przedszkolnym. Z punktu widzenia Gminy i słusznym oczekiwaniom mieszkańców korzystniej jest wybudować nowy budynek, gdzie dzieci będą realizowały wychowanie przedszkolne. Budynek szkoły jest zbyt mały, aby mieścić pełną 8 – klasową szkołę podstawową. Natomiast może z powodzeniem wypełniać inne cele publiczne, w szczególności społeczne i kulturalne.

3. Przekształcenie Zespołów Wychowania Przedszkolnego w Dobropolu, w Dolicach i w Rzeplinie w oddziały przedszkolne przy Szkołach Podstawowych oraz utworzenie publicznego przedszkola w Dolicach.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 zd. 2 ustawy Prawo oświatowe, wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. Gmina jest zobowiązana zapewnić warunki do realizacji prawa do wychowania przedszkolnego oraz do spełnienia obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego. Sposób i warunki realizacji tego prawa i tego obowiązku określa gmina wskazując formę, która jest najwłaściwsza z punktu widzenia mieszkańców i możliwości gminy.

Władze Gminy Dolice uznały, że najlepszymi formami wychowania przedszkolnego, w tym z punktu widzenia najszerszej możliwej dostępności dzieci zamieszkujących na terenie Gminy, będą oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz przedszkole gminne, jako odrębna jednostka systemu oświaty. Dlatego zakłada się:

1. od 1 września 2021 r. przekształcenie Zespołów Wychowania Przedszkolnego w oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, z odrębnymi oddziałami dla dzieci 3 – 5 i 6 – letnich, oraz
2. od 1 września 2022 r. rozpoczęcie działalności przez nowoutworzone przedszkole publiczne w Dolicach.

Zasadniczym celem zmian systemu placówek wychowania przedszkolnego jest to, aby **zwiększyć dostępność do realizacji prawa do wychowania przedszkolnego dzieci zamieszkujących na terenie Gminy**. Strategia oświatowa Gminy zakłada, że każde dziecko zamieszkujące na terenie Gminy będzie mogło realizować prawo do wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych na terenie Gminy Dolice.

4. Zatrudnienie pracowników Szkoły Podstawowej w Sądowie i Szkoły Podstawowej w Dobropolu w innych szkołach prowadzonych przez Gminę.

Planowana likwidacja szkoły w Sądowie oraz przekształcenie szkoły w Dobropolu będą w małym stopniu wpływały na konieczność rozwiązania stosunku pracy z pracownikami tych szkół. Wynika to z tego, że:

1. liczebność oddziałów edukacji przedszkolnej i edukacji wczesnoszkolnej zostanie na niemal takim samym poziomie – nauczycielom dotychczas prowadzącym te zajęcia w Sądowie zostanie zaproponowana kontynuacja ich dotychczasowego stosunku pracy w innych szkołach prowadzonych przez Gminę.
2. nauczyciele prowadzący zajęcia w szkołach w Sądowie i w Dobropolu w oddziałach klas IV – VIII są tam zatrudnieni w niepełnych wymiarach albo uzupełniają etaty będąc zatrudnionymi w Szkole Podstawowej w Dolicach. Powoduje to, że w związku z tym, iż dzieci uczące się dotychczas w Sądowie i w Dobropolu będą realizowały obowiązek szkolny w Dolicach, to nauczyciele tam zatrudnienia będą mieli odpowiednio większe wymiary zatrudnienia.

Należy przyjąć, że przeniesienie miejsca realizacji obowiązku szkolnego z małych szkół w Sądowie i w Dobropolu będzie dla nauczycieli pracujących dotychczas w tych szkołach korzystne. Będą oni zaangażowani w realizację zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych w jednej szkole i nie będą musieli realizować obowiązkowego wymiaru pensum w różnych szkołach.

Pracownicy niebędący nauczycielami zatrudnieni w Szkole Podstawowej w Dobropolu, będą tam wciąż zatrudnieni, natomiast pracownicy zlikwidowanej szkoły w Sądowie będą mogli być przeniesieni, z zachowaniem ciągłości stosunku pracy, na takie same albo podobne stanowiska w instytucji użyteczności publicznej funkcjonującej w budynku dotychczasowej szkoły.

III. Kierunki rozwoju oświaty w Gminie Dolice i nowa strategia w zakresie oferty edukacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice.

1. **Unowocześnienie oraz dostosowanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i rodziców oraz do reformy systemu edukacji w Polsce – podniesienie jakości kształcenia poprzez rozwijanie kompetencji kluczowych.**

Analiza osiągnięć edukacyjnych uczniów szkół prowadzonych przez Gminę Dolice zmusza do przyjęcia iż działalność dydaktyczno – wychowawcza szkół Gminy musi być gruntownie zmieniona. Dotyczy to zajęć obowiązkowych oraz oferty edukacyjnej zajęć nie

wynikających z ramowego planu nauczania. Wszystkie zajęcia edukacyjne powinny być podporządkowane dwóm głównym celom:

1. **osiągnięcie znacząco wyższego niż dotychczas poziomu opanowania przez uczniów wiedzy i umiejętności określonych podstawą programową** – przy czym cel ten ma być realizowany na wszystkich zajęciach szkolnych: obowiązkowych oraz w ramach szerokiej, kierunkowej oferty zajęć dodatkowych;
2. **koncentracja całości działalności szkoły na kształtowaniu u uczniów kompetencji kluczowych** określonych w Zaleceniach Rady Unii Europejskiej dla wszystkich systemów oświaty w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Miarą osiągnięcia tych dwóch celów ma być istotne podniesienie wyników nauczania mierzonych w szczególności wynikami osiąganymi przez uczniów na egzaminie zewnętrznym oraz podniesienie poziomu opanowania kompetencji kluczowych mierzonego poprzez narzędzia diagnostyczne opracowane jednolicie dla wszystkich uczniów z terenu Gminy.

W związku z tym:

1. treści i formy wszystkich zajęć edukacyjnych realizowanych wobec uczniów muszą być nakierowane na osiągnięcie tych dwóch zasadniczych celów.
2. wszystkie działania podejmowane w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice mają być nakierowane na osiągnięcie powyższych celów, a jakość tych działań ma podlegać corocznemu mierzeniu za pomocą ujednoczonych narzędzi diagnostycznych badających poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji kluczowych uczniów oraz obrazujących przebieg procesów dydaktyczno – wychowawczych za pomocą jednolitych wskaźników.

Największe osiągnięcia mają te systemy oświaty w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których szczególnie silny nacisk został położony nie tyle na realizację konkretnych treści objętych „podstawami programowymi”, co na wdrażanie, kształtowanie i podnoszenie na coraz wyższy poziom określonych kompetencji (umiejętności). Kompetencje te są wspólne dla wszystkich nowoczesnych systemów edukacyjnych i koncentrują się na przygotowaniu młodych ludzi do właściwego funkcjonowania na współczesnym rynku pracy, na zdolności do odpowiedniego reagowania na ciągłe zmiany we współczesnym świecie oraz na wytworzeniu i utrwaleniu postawy uczenia się „ciągle” („przez całe życie”). Takie określenie celów stawianych wobec systemów edukacyjnych podyktowane jest troską o kondycję dzieci i młodzieży oraz ich zdolności funkcjonowania we współczesnym świecie, w tym wobec wyzwań wynikających z globalizacji procesów ekonomicznych, w tym konkurencji.

Organy Unii Europejskiej zaleciły, aby w każdym państwie członkowskim systemy edukacyjne kładły szczególnie silny nacisk na kształtowanie u wszystkich uczniów kompetencji kluczowych. Zostały one określone w Zaleceniach Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE 2018/C 189/01). Dokument ten konstruuje tzw. ramy odniesienia w oparciu o które mają być konstruowane systemy edukacyjne w państwach członkowskich. Ramy te mają być przede wszystkim **podstawą do kierunkowania określonych działań w każdej placówce oświatowej na każdym zajęciach edukacyjnych: obowiązkowych i dodatkowych**.

Obecnie wyróżnia się **osiem kompetencji kluczowych**:

1. kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
2. kompetencje w zakresie wielojęzyczności,
3. kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
4. kompetencje cyfrowe,
5. kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
6. kompetencje obywatelskie,
7. kompetencje w zakresie przedsiębiorczości,
8. kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Kierunki rozwoju oświaty w Gminie Dolice w całości opierają się na założeniu, że w każdej placówce oświatowej prowadzonej przez Gminę wszystkie działania mają być nakierowane na osiągnięcie i doskonalenie przez dzieci i uczniów tych kompetencji kluczowych. Przyjmuje się przy tym założenie, że zdeterminowanie działań oświatowych poprzez treść kompetencji kluczowych znacząco **sprzyja efektywności w osiągnięciu celów kształcenia i wychowania określonych podstawą programową**, a tym samym skutkuje **wzrostem opanowania wiedzy i umiejętności wymaganych na egzaminie ósmoklasisty**.

W związku z powyższym, w każdej placówce oświatowej w Gminie Dolice w ciągu roku szkolnego 2020/2021 zostaną przeprowadzone działania ujęte w trzech grupach:

1. **diagnoza potrzeb i zainteresowań uczniów ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zdefiniowania przyczyn niskich wyników osiągniętych przez uczniów na egzaminach zewnętrznych** (taka diagnoza będzie dokonywana następnie corocznie i na jej podstawie będzie dokonywana ewaluacja dotychczas podejmowanych przez szkołę i nauczycieli działań);

2. **modyfikacja programów nauczania realizowanych w szkole** w kierunku zwiększenia skuteczności kształcenia i wychowania w ramach zajęć objętych ramowym planem nauczania oraz **modyfikacja metod pracy z uczniami** w kierunku zwiększenia efektywności procesów realizowanych w szkole w tym opanowania przez uczniów **kompetencji kluczowych**;
3. **opracowanie bogatej oferty edukacyjnej zajęć dodatkowych** zdeterminowanych potrzebami edukacyjnymi uczniów w grupach wyznaczonych przez treści wymagane na egzaminie zewnętrznym oraz przez **kompetencje kluczowe**.

Zakłada się, że wdrożenie działań w ramach powyżej wskazanych trzech grup, wymaga przygotowania kadry szkół. Pełna informacja o kierunkach rozwoju oświaty w Gminie Dolice będzie upowszechniona wśród nauczycieli od początku drugiego semestru roku szkolnego 2020/2021, a kierunki doskonalenia zawodowego nauczycieli na rok 2021/2022 (i na kolejne lata) muszą uwzględniać konieczność podniesienia przez nauczycieli wiedzy, umiejętności i kompetencji. Poczynając od roku szkolnego 2021/2022, **działanie każdego nauczyciela w placówce oświatowej w Gminie ma wykazywać realizację działań nakierowanych na:**

- 1) podniesienie wyników kształcenia w szkole;
- 2) kształtowanie u uczniów kompetencji kluczowych.

2. Działania podejmowane przez dyrektorów szkół oraz przez nauczycieli.

W związku z powyżej określonymi założeniami, **w każdej ze szkół dyrektorzy i wszyscy nauczyciele powinni podjąć określone działania.**

W roku szkolnym 2020/2021, najpóźniej do początku czerwca 2021 r. **opracowane zostaną wyniki ogólnej diagnozy potrzeb i zainteresowań uczniów szkół prowadzonych przez Gminę**. Diagnozę przedstawią dyrektorzy Wójtowi Gminy. W takiej diagnozie muszą być uwzględnione:

1. wyniki egzaminu ósmoklasisty, ze szczególnym uwzględnieniem określenia poziomu i skuteczności realizacji podstawy programowej;
2. poziom opanowania kompetencji kluczowych przez uczniów;
3. obszary wymagające opracowania i wdrożenia działań naprawczych wraz z propozycją tych działań;
4. potrzeby zgłoszone przez nauczycieli poszczególnych zajęć edukacyjnych;
5. potrzeby zgłoszone przez uczniów;

6. potrzeby zgłoszone przez rodziców.

W kolejnych latach takie określenie potrzeb i zainteresowań uczniów dokonywane będzie przez dyrektorów szkół do końca września każdego roku szkolnego.

Efektem ogólnej diagnozy potrzeb i zainteresowań uczniów mają być:

- 1. Opracowanie działań i narzędzi, których wdrożenie podniesie poziom wiedzy i umiejętności wymaganych od uczniów przez podstawę programową i koniecznych do uzyskania wyższych wyników egzaminów zewnętrznych oraz podniesie poziom opanowania kompetencji kluczowych** – z założeniem, że celem minimalnym jest zbliżenie poziomu wyników osiąganych przez uczniów szkół prowadzonych przez Gminę Dolicę do poziomu średnich wyników w Województwie Zachodniopomorskim w każdym obszarze podlegającym sprawdzeniu na egzaminie ósmoklasisty.

Należy wyznaczyć **cztery szczególne obszary, w których muszą być podejmowane działania w ramach poprawy skuteczności nabywania przez uczniów wiedzy i umiejętności określonych podstawą programową oraz wymaganych na egzaminach zewnętrznych:**

- 1) Język polski i historia;
 - 2) Matematyka;
 - 3) Fizyka z biologią i chemią;
 - 4) Języki obce.
- 2. Opracowanie i ujednolicenie narzędzi pomiarowych, do opisu poziomu przyrostu wiedzy i umiejętności oraz kompetencji kluczowych, których wykorzystanie na kolejnych etapach kształcenia pozwoli na:**

- 1) ocenę prawidłowości realizowanego przez nauczycieli procesu dydaktycznego w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- 2) precyzyjne określenie obszarów wymagających pogłębionej pracy z uczniem w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć dodatkowych;

Narzędzia pomiarowe mają być opracowane dla czterech obszarów:

- a) Język polski i historia;
- b) Matematyka;
- c) Fizyka z biologią i chemią;

d) Języki obce;

– przy czym w każdym z tych obszarów musi być uwzględnione badanie poziomu i przyrostu kompetencji kluczowych.

3. Opracowanie oferty i programu zajęć dodatkowych realizowanych w ramach:

- 1) godzin przyznanych przez organ prowadzący na realizację treści nauczania w ramach określonych w planie nauczania zajęć edukacyjnych oraz
- 2) godzin w ramach zajęć dodatkowych realizowanych przez nauczycieli w związku z obowiązkiem wykonywania zajęć i czynności uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów.

4. Opracowanie oferty i programu zajęć dodatkowych:

- 1) doskonalących kompetencje kluczowe uczniów;
- 2) doskonalących i rozwijających zainteresowania uczniów nie wynikające wprost z podstawy programowej.

Wyznacznikiem osiągnięcia powyżej określonych celów będzie **zbliżenie poziomu wyników osiągniętych przez uczniów szkół prowadzonych przez Gminę Dolice do poziomu średnich wyników w Województwie Zachodniopomorskim**. Jako podstawę do przyjęcia, że podejmowane przez szkoły działania przynoszą efekty wyznaczone przez ten cel, uznaje się wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągnięte przez uczniów w ostatnich dwóch latach (tj. w latach 2019 i 2020). Należy przy tym analizować wyniki procentowe uzyskiwane przez uczniów oraz staniny. **Minimalną miarą sukcesu będzie, gdy minimalny wynik stanin będzie nie niższy niż 4 - 5 w każdym z obszarów w każdej szkole i nie niższy niż rok wcześniej w danej szkole.**

W związku z określeniem kierunków rozwoju oświaty w Gminie Dolice, **dyrektorzy szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę, w informacji składanej corocznie Radzie Gminy, będą wykazywali:**

1. w jakim zakresie wdrażali cele i działania określone w niniejszym dokumencie dla kierunków rozwoju oświaty w Gminie;
2. w jakim zakresie osiągnęli oczekiwane przez kierunki rozwoju oświaty wytyczne i w jakim zakresie osiągnęli oczekiwane efekty.

3. Poszerzenie funkcji opiekuńczo – wychowawczej szkół: poszerzenie zadań świetlicy szkolnej (zajęcia nakierowane na kształtowanie kompetencji kluczowych).

Jednym z zasadniczych elementów określających kierunki rozwoju oświaty na terenie Gminy Dolice jest osiągnięcie stanu, w którym budynki i infrastruktura Szkół prowadzonych przez Gminę zostanie wykorzystana nie tylko do realizacji obowiązków związanych z procesem dydaktycznym realizowanym w ramach zajęć obowiązkowych, ale również z innymi celami i zadaniami szkoły wynikającymi z funkcji opiekuńczej i wychowawczej. W tym celu zakłada się wdrożenie **dwóch założeń istotnych z punktu widzenia nie tylko dzieci pobierających naukę w szkołach, ale z punktu widzenia wszystkich mieszkańców Gminy:**

1. wydłużenie czasu pracy świetlic szkolnych;
2. przeznaczanie czasu pracy świetlicy oraz czasu pracy pracowników świetlicy oraz innych nauczycieli na realizację zajęć dostosowanych do potrzeb i oczekiwań uczniów i rodziców.

Świetlice szkolne będą spełniały co najmniej dwie funkcje wobec dzieci zapisanych do szkół: będą miejscem, gdzie dzieci będą mogły w bezpiecznych i higienicznych warunkach oczekiwać na rozpoczęcie zajęć lekcyjnych lub – po zakończeniu zajęć w danym dniu – na odjazd do domów autobusem szkolnym. W związku z tym zakłada się, że świetlice w szkołach będą funkcjonowały od godzin rannych, np. od godz. 7.00 do godzin popołudniowych, np. do godz. 16.00.

Po drugie, w ramach opieki świetlicowej dzieciom zostanie zaproponowany zestaw zajęć dodatkowych: w godzinach rannych przed zajęciami lekcyjnymi i po południu, czyli po zajęciach edukacyjnych; w tym czasie będą realizowane w świetlicy kółka i inne zajęcia wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w szczególności dla uczniów potrzebujących pomocy nauczycieli np. w wykonywaniu zadań domowych.

Zakłada się ponadto, że **część obiektów szkolnych, w szczególności świetlice szkolne oraz szkolne obiekty sportowe, będą mogły być wykorzystane w godzinach popołudniowych na potrzeby świetlic wiejskich, gdzie będą realizowane zajęcia dodatkowe dla uczniów i rodziców oraz do realizacji celów związanych ze sportem i rekreacją.**

W każdej ze szkół prowadzonych przez Gminę Dolice istnieje stosunkowo dobrze wyposażona infrastruktura sportowa. Każdy ze szkolnych obiektów powinien być wykorzystywany nie tylko w celu realizacji obowiązkowych zajęć edukacyjnych, ale również w celu rozwijania potrzeb i pasji związanych z **aktywnością fizyczną oraz upowszechniania zdrowego stylu życia** – a tym samym z realizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego. Dyrektorzy szkół dokonają przeglądu infrastruktury szkolnej i po uzgodnieniu rodzaju

możliwych do prowadzenia zajęć, zgłoszą władzom Gminy ewentualne potrzeby w zakresie wzbogacenia tej infrastruktury.

4. Zajęcia dodatkowe w szkołach dla dzieci z terenu Gminy nakierowane na podniesienie wiedzy i umiejętności wymaganych przez podstawę programową, wymagania na egzaminach zewnętrznych oraz na kształtowanie kompetencji kluczowych.

Jednym z zasadniczych elementów zadań związanych z poszerzeniem oferty edukacyjnej szkół prowadzonych przez Gminę Dolice, jest **wprowadzenie szerokiej, atrakcyjnej i koniecznej z punktu widzenia potrzeb dzieci i rodziców oferty zajęć dodatkowych**. Władze Gminy przyjmują tu zasadę, zgodnie z którą zajęcia dodatkowe realizowane w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice będą dla uczniów nieodpłatne. Natomiast zajęcia dodatkowe prowadzone z dziećmi w oddziałach przedszkolnych, mogą być realizowane odpłatnie.

Celem zajęć dodatkowych ma być:

1. Rozwój zainteresowań dzieci i uczniów.
2. Ukierunkowanie procesu dydaktyczno – wychowawczego na umiejętności określone w ramach kompetencji kluczowych.
3. Zapobieganie powstawaniu trudności w nauce i specyficznym trudnościom w uczeniu się.
4. Pomoc w pokonaniu trudności w nauce i w uczeniu się.

W założeniu władz Gminy w nowej ofercie zajęć dodatkowych nie może chodzić tylko o tradycyjnie rozumiane „zajęcia wyrównawcze”, czy też „zajęcia dla uczniów mających trudności w nauce”. Każda ze szkół jest zobowiązana realizować – w ramach swych celów i zadań statutowych – nie tylko zajęcia w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej, ale także zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności. Oferta zajęć dodatkowych ma być więc tak skonstruowana w każdej ze szkół, aby jej adresatem było jak najszersze grono dzieci i uczniów.

Wszystkie zajęcia dodatkowe będą realizowane na podstawie opracowanych corocznie w szkołach (oddziałach przedszkolnych) i przekazanych organom Gminy, planów pracy szkoły w obszarze „pozalekcyjnej” oferty szkoły. Oferta taka będzie opracowana ze szczególnym uwzględnieniem:

1. potrzeb i zainteresowań uczniów, w oparciu o jednolite w każdej szkole, wypracowane przez dyrektorów i nauczycieli każdej ze szkół, narzędzia diagnostyczne oraz
2. priorytetów określających kierunki kształcenia i wychowania w Gminie, w Polsce i w Unii Europejskiej.

Oferta szkół musi skupić się w szczególności na takich działaniach, których realizacja **podniesie jakość kształcenia i doprowadzi do szybkiej poprawy wyników kształcenia, w tym wyników osiągniętych przez uczniów na egzaminach zewnętrznych**. W związku z tym, władze Gminy priorytetowo traktują zajęcia dodatkowe z następujących pięciu bloków zajęć dodatkowych:

1. **Blok humanistyczny:** język polski i historia, z zaleceniem opracowania i wdrożenia ścieżki międzyprzedmiotowej, która pomoże opanować wiedzę i umiejętności konieczne z punktu widzenia wymagań na egzaminie ósmoklasisty;
2. **Blok przyrodniczy:** geografia, przyroda i biologia, również z zaleceniem opracowania i wdrożenia ścieżki międzyprzedmiotowej, która pomoże opanować wiedzę i umiejętności konieczne z punktu widzenia wymagań na egzaminie ósmoklasisty;
3. **Blok językowy:** ze szczególnym naciskiem na doskonalenie kompetencji językowych (w tym w języku ojczystym) oraz umiejętności posługiwania się językiem obcym, także z punktu widzenia wymagań na egzaminie ósmoklasisty;
4. **Blok matematyczny:** matematyka oraz ścieżka międzyprzedmiotowa obejmująca fizykę i chemię z matematyką z główną funkcją tej ścieżki jaką musi być opanowanie wiedzy i umiejętności koniecznych z punktu widzenia wymagań na egzaminie ósmoklasisty;
5. **Blok związany ze zdrowym stylem życia** – realizujący odpowiednie elementy podstawy programowej oraz – w miarę możliwości – oczekiwania uczniów i rodziców.

Zajęcia dodatkowe będą realizowane przez nauczycieli zatrudnionych w szkole oraz przez inne osoby. Część spośród tych zajęć nauczyciele będą realizowali w ramach swych obowiązków wynikających z zadań statutowych szkoły. W przyszłości będzie można dokonać analizy skuteczności dopuszczenia dodatkowego rozwiązania polegającego na prowadzeniu takich zajęć dodatkowych, dla których podstawą realizacji byłby konkurs ofert zgłaszanych do Gminy przez osoby zamierzające prowadzić takie zajęcia, w tym spoza szkoły; w takim przypadku – z tytułu prowadzenia zajęć na podstawie konkursu, będzie mogło być wypłacane dodatkowe wynagrodzenie. Dlatego część zajęć dodatkowych będzie prowadzona w ramach czasu pracy nauczyciela, a część na podstawie odrębnych umów zawieranych z nauczycielami. Zajęcia prowadzone na podstawie konkursu ofert będą mogły być realizowane przez nauczycieli zatrudnionych w danej szkole, a także przez osoby niebędące pracownikami danej szkoły. Nauczyciele danej szkoły będą mogli prowadzić płatne zajęcia dodatkowe wyłącznie wówczas, gdy jednocześnie będą już prowadzić zajęcia dodatkowe w ramach obowiązków wynikających z zadań statutowych szkoły.

Realizacja oferty „pozalekcyjnej” szkół będzie następowała z wykorzystaniem obiektów szkół i ich infrastruktury oraz zasobów ludzkich tych szkół do realizacji zadań społecznych, oświatowych i kulturalnych nakierowanych na uczniów i rodziców w czasie poza obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi.

5. Pomoc pedagoga, psychologa i logopedy w każdej szkole.

Założeniem kierunków rozwoju oświaty w Gminie Dolice jest to, aby poszerzyć dostępność do pomocy psychologa, pedagoga i logopedy. Adresatem tej pomocy mają być nie tylko dzieci i uczniowie, ale również rodzice.

Dlatego przyjmuje się, że w każdej szkole prowadzonej przez Gminę, będzie zatrudniony pedagog, psycholog i logopeda. Wymiar zatrudnienia będzie zależny między innymi od zdiagnozowanych potrzeb dzieci, ale również od tego, jaką ofertę pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej złożą specjaliści zatrudnieni na tych stanowiskach. Każdy z tych specjalistów ma oczywiście wykonywać zadania im przypisane przez szczegółowe przepisy prawa oświatowego oraz zadania z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Założeniem władz Gminy jest jednak to, aby pedagog, psycholog i logopeda, włączyli się w realizację zajęć dodatkowych, niezależnie od zadań wykonywanych przez nauczycieli i specjalistów w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Część swych zajęć pedagog, psycholog i logopeda powinni realizować tak, aby z ich pomocy mogły korzystać dzieci i uczniowie po zakończeniu obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz rodzice po godzinach pracy.

Intencją władz Gminy jest również to, aby nauczyciele specjaliści silniej niż dotychczas włączyli się w działania mające na celu podniesienie jakości kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy wyników uzyskiwanych przez uczniów na egzaminach zewnętrznych.

IV. Podsumowanie

Zmiany w systemie placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice są konieczne z punktu usprawnienia funkcjonowania szkół, ale przede wszystkim podniesienia poziomu wypełnienia przez szkoły zadań nałożonych na nie przez system oświaty. Niezwykle istotne jest również zapewnienie racjonalnego wykorzystania finansów publicznych, których dysponentem jest Gmina. Stan, w którym nakłady środków publicznych są niewspółmierne do uzyskiwanych i oczekiwanych efektów jest niemożliwy do utrzymania, gdyż nie jest to zgodne z

ustrojową zasadą gospodarności, efektywności i celowości w dysponowaniu finansami publicznymi. Utrzymanie aż czterech szkół publicznych w Gminie pochłania bardzo wysokie wydatki na samą infrastrukturę szkolną i na wynagrodzenia, ale nie ma związku z efektami pracy tych szkół. Jakość kształcenia i opieki w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice jest niewystarczająca z punktu widzenia oczekiwań mieszkańców Gminy. Należy przyjąć, że co najmniej takie same efekty można uzyskać przy niższych nakładach finansowych.

Przy czterech małych i bardzo małych szkołach wydatki Gminy na oświatę są rozproszone i wydatkowane w sposób nieskoordynowany. Praca szkół, w szczególności szkół małych, ogranicza się do realizacji minimalnego wymiaru zajęć obowiązkowych określonych ramowym planem nauczania. Jednocześnie infrastruktura szkolna w szkołach w Dobropolu i w Sądowie nie spełnia wymagań określonych przepisami prawa oświatowego: szkoły te w zasadzie nie realizują zajęć i funkcji świetlicy szkolnej, biblioteki szkolnej i stołówki szkolnej. Stan budynków i infrastruktury obu szkół jest taki, że w żadnym przypadku nie może spełnić wymagań stawianych wobec szkół 8 – klasowych.

Szczególnie negatywnym zjawiskiem jest stały wzrost wysokości środków publicznych wydatkowanych na cele oświatowe przy w zasadzie niewiele zmieniającej się liczbie dzieci w szkołach. W konsekwencji dwie małe szkoły są mocno niedoinwestowane, przy czym braki w tym zakresie dotyczą samych podstaw funkcjonowania placówek oświatowych: zapewnienia dzieciom i uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole oraz zapewnienia należytych warunków kształcenia z zachowaniem wszelkich wymagań wynikających z przepisów o podstawie programowej kształcenia ogólnego. Jednocześnie braki w należyтым dofinansowaniu szkoły Podstawowej w Dobropolu i w Sądowie wynikają po części z ograniczonych możliwości Gminy w tym zakresie, ale przede wszystkim z obiektywnej niemożliwości przeprowadzenia skutecznych działań inwestycyjnych w budynkach tych szkół. Wolą władz Gminy Dolice jest to, by dzieci w każdej ze szkół gminnych miały równe szanse i równy dostęp do odpowiedniej infrastruktury szkolnej. W szkołach w Dobropolu i w Sądowie zapewnienie takiego równego dostępu jest jednak niemożliwe, gdyż w szkołach tych nie ma możliwości technicznych na stworzenie właściwych sal, w których będą realizowane zajęcia dydaktyczno – wychowawcze (świetlica, stołówka, biblioteka...) w zakresie wynikającym z przepisów prawa oświatowego.

Planowane i z obiektywnego punktu widzenia konieczne zmiany w systemie placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Dolice pozwolą na zahamowanie negatywnych skutków tych zjawisk. Poprzez likwidację Szkoły Podstawowej w Sądowie oraz przekształcenie dotychczasowej 8 – letniej Szkoły Podstawowej w Dobropolu w Szkołę Podstawową o niepełnej strukturze organizacyjnej, nastąpi znaczące zrównanie w dostępie do oświaty wobec wszystkich dzieci zamieszkujących na terenie Gminy. Dzieci z klas starszych (IV – VIII) ze szkół z Dobropola i z Sądowa będą realizowały obowiązek szkolny w szkołach o znacznie większych

możliwościach organizacyjnych i lokalowych. Koncentracja realizacji zadań oświatowych na tych dwóch placówkach zasadniczo wpłynie na podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół gminnych. Szkoła w Dobropolu pozostanie miejscem, w którym będzie realizowane prawo dzieci do wychowania przedszkolnego, roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne oraz obowiązek szkolny przez dzieci w klasach I – III.

Realizacja zamierzeń władz Gminy co do systemu szkół – poprzez **koncentrację celów i wydatków** – zasadniczo przełoży się na:

- 1) usprawnienie systemu dowozów dzieci do szkół;
- 2) poprawę warunków pobytu dzieci w szkołach;
- 3) doposażenie szkół w Dolicach i w Rzeplinie;
- 4) wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół i dostosowanie tej oferty do potrzeb współczesnego świata, podstawy programowej oraz potrzeb i oczekiwań uczniów i rodziców;
- 5) sfinansowanie części zajęć dodatkowych;
- 6) podniesienie jakości nauczania w szkołach prowadzonych przez Gminę Dolice;
- 7) poszerzenie i poprawę warunków wychowania przedszkolnego.

Założenia i cele określone w niniejszym raporcie, w znaczącej mierze zostaną osiągnięte bez zwiększania łącznej kwoty wydatków budżetowych, w większości z wykorzystaniem środków dotychczasowych i dotychczas już zaplanowanych.

W wyniku analizy stanu oświaty w Gminie Dolice, **stwierdzono cztery zjawiska przesądzające o zasadniczej wadliwości tego systemu:**

1. Niedostateczna jakość kształcenia we wszystkich szkołach.
2. Oferta edukacyjna szkół niedostosowana do potrzeb uczniów.
3. Nierówny dostęp do edukacji uczniów z różnych obwodów szkolnych.
4. Strukturalna i finansowa niewydolność systemu szkół wyrażająca się w zbyt dużej w stosunku do uzyskiwanych efektów kwocie wydatków ze źródeł publicznych na realizację zadań oświatowych.

W niniejszym dokumencie zaproponowano konkretne rozwiązania, które w ciągu kilku lat pozwolą na ograniczenie tych negatywnych zjawisk albo na ich wykluczenie. **Skuteczność zaproponowanych rozwiązań jest uzależniona od spełnienia czterech warunków koniecznych:**

1. Przeprowadzenie zmian strukturalnych i organizacyjnych w systemie placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę.
2. Pozytywna opinia Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w zakresie zmian strukturalnych dwóch szkół prowadzonych przez Gminę (szkoły w Dobropolu i w Sądowie).
3. Wsparcie władz Gminy w realizacji kolejnych, wskazanych w niniejszej strategii przedsięwzięć.
4. Aktywne i skuteczne zaangażowanie dyrektorów szkół prowadzonych przez Gminę oraz nauczycieli w nich zatrudnionych w realizację celów, działań i zadań w kierunku podniesienia jakości i unowocześnieniu kształcenia w szkołach prowadzonych przez Gminę.
5. Wsparcie mieszkańców Gminy – w szczególności rodziców dzieci zapisanych do szkół i oddziałów przedszkolnych prowadzonych przez Gminę – w realizację działań podejmowanych przez dyrektorów i nauczycieli szkół prowadzonych przez Gminę.

Po spełnieniu powyższych warunków, wdrażane w najbliższych latach zmiany w funkcjonowaniu szkół w Gminie Dolice będą przynosiły widoczne efekty poczynając od 2021/2022 r. (efekty finansowe i organizacyjne) oraz od 2023/2024 r. (efekty związane z jakością kształcenia).

Wójt Gminy Dolice

Grzegorz Brochocki